

(2)

Smis & Smis DD. Cardinalibus Congreg^{nis}
Sancti Officij Inquisitionis

Non dolore aliquo animi commotus quod mea doctrina sit a S. P. Dominico Bañes antea
 reprehensa, atque ad hoc Sancto Tribunal delata, nonnulla de multis, quae in eius
 Commentarijs Theologicis animaduersione digna esse censeo, eam nunc uestro grauissimo
 (Card^{les} Ill^{mi}) iudicio discutienda propono. Sed ipsdem rationibus adductus, quae
 me ad meos antea libros de Theologia subendos impulerant. Tunc enim illos propterea
 scripseram quod cuperem Sareticis non modo qui hoc saeculo, sed et qui in posteru exis-
 terent, tela extorqueri de manibus, ac ueluti materiam subtrahi, qua uti solent ad
 errorum suoru fundamenta iacienda. At vir aliquoquin doctus, ac pius Bañes
 ipsdem fere sententijs, quibus illi, ipsdem loquendi formulis saepius utitur. Nam ut
 pauca de multis attingam, Lutherani, et Calvinista, Orthodoxa religionis lobis,
 rerum creataru actionibus quibuscumq; etiam Angelica ipsius, atq; Humana
 uoluntatis quandam Dei pramotionem, ita ex se efficacem (ut ipsi loquuntur), at-
 tribuunt, ut neq; aliam uoluntas elicere actionem queat, nisi eam, ad quam effica-
 citer pramouetur a Deo, neq; quominus eam eliciat, recusare. At Bañes idem aseruit,
 ut in eius propositionibus clarius ostendetur: nisi quod eam pramotionem etiam
 (quod peius est) determinationem appellat. Hoc igitur quasi fundamento posito
 adiungunt Saretici primo quidem propterea Deum totalem esse honestaru actionu
 causam, quia uoluntas, ut ipsi autumant, a Deo efficaciter determinata, necessa-
 rio agit, ita ut non agere nequeat. Eandemq; Dei prouidentiam suam semper aequi
 finem uel mediou, qua adhibet, quae scilicet media uoluntas impedire non potest:
 deinde uero eundem esse Deum sceleru auctorem, Si quidem, ut aiunt, efficaciter
 pramouet, ac determinat ad peccandum. Jam uero non ne idem sentire uidetur
 Bañes, tum quum Deum efficacitate sui auxilij, ac pramotionis ita uoluntatem
 determinat docet, ut illi nobiscum aduersari non possit, tum quum Deum et esse

laudandam actionum totalem causam, atque adaequatam affirmat, diuinamque provide-
tiam intuisse requirere asecutionem finis, ita ut eius media impediri non
possint, ut ex eius propositionibus 2^a, 4^a, 7^a, et 8^a aperte constabit; et uerum
ad malos actus pro materiali uoluntatem a Deo determinari, quod profecto
causam esse peccati, ut propositione 9^a patet. Neg uero aliud Haeretici uoluerunt,
quum ne ipsum quidem Deum peccare dicant, aut opinentur, neque directe ma-
litiam intendere, sed suo concursu uoluntatem ad actiones determinare, qua
uidelicet determinationem malitia necessario consequatur. Ex his quoque Ba-
nenses inferunt negationem diuini auxilij efficaci causam esse non conuersionis in Deum,
atque aliarum eiusmodi omissionum, ut ex eius propositione 3^a et 5^a planum fiet.
Denique, ut cetera praetermittam, si sine Haeretici consequenter docent uoluntatem
affectam eiusmodi Dei motione, dum ab ea ita determinata operatur, ut ei refragari
non possit, liberam quidem esse a coactione, non tamen a necessitate, cum aliter
agere non queat, etiam si sponte, ac suauiter agat; Banenses quoque propositione
6^a crepta ex uilitate determinationis tollit indifferentiam uoluntatis, in qua
indifferentia eius libertas uera consistit. Et quamquam in sensu composito, si
est, posita illa determinatione non alium illi tribuit agendi modum, nisi spon-
taneum, et suauem, uerum ita necessariu, ut neque aliter agere queat, neque sic non
operari, neque a Dei motione dissentire, neque eidem non consentire: ea se tamen
liberum arbitrii tolli negat. Quae uerbo quidem ab Haeticis differt, sed
reuera idem ponit, quod ab Haeticis constituitur. Veruntamen si ad unquam
res expendatur, magis proprie loquuntur Haetici, quippe qui negent libertatem
qua necessitate careat, eam esse, quae posita Dei efficaci motione, neque illi refragari
possit, neque non consentire: quod tamen omnes Patres tradunt, atque
Doctores, ut constat ex censura propositionis 6^a. Ceterum, ut aiebat
Siciniensis in ijs, quae ante mille annos ad Constantinum quendam scripsit, cui
uerba refert Iurrianus lib. 4° contra Magdeburg. cap. 2. Ergo, inquit, ius-
tas est Somo asserens de arbitrij libertate. Comini in una tantum parte eligenti

datam esse licentiam! quare electionem nominet, ubi unam tantum partem asserit
 fuisse concessam! Huc accedit, quod ipsedem omnino sacrorum, et Canoniceorum librorum
 testimonijs abutitur Banes, quibus abutuntur Eretici. Quod quod Eis propositionibus
 ex cuius viri doctura depromptis sacrosancti Concilij Tridentini decreta debilitantur
 qua ipse tamen longe aliter, atq; in aliam sententiam detorquet, quam eius Synodi
 Patrum concilium, atq; intentio patiatur. Neq; enim ita explicatis Concilij decretis de-
 prauata Ereticorum opiniones confutarentur, neq; illorum execrandi damnarentur
 errores. qua res plane Bulla Pij 4^{ti} Pontificis Maximi aduersatur, qua est
 super confirmatione eiusdem Decumenici generalis Concilij adita ann. 1563. ubi
 Pontifex Ad vitandum, ut ipse ait, peruersionem, et confusionem, quae oisi
^{set} potest, si vnicuiq; liceret prout ei liberet in decreta Concilij Commentarios, et interpre-
 tationes suas edere Apostolica auctoritate inhihet, ne quis sine sua auctoritate
 ullos Commentarios, glossas, annotationes, Scholia, ullumue omnino interpre-
 tationis genus super ipsius Concilij decretis quoumq; modo edere audeat et q; quare
 dubitari non potest quin, ^{is} qui ita illa sit interpretatus contra Concilij mentem, ut
 in Censura eius propositionum ostendebatur, in poenam ibi constitutam latae sententia
 excommunicationis incidat. Supplex igitur oro, atq; obsecro, Ill^{mi}. ac Sapientiss^{mi}.
 Iudices, ut cotruisq; nostrum sententijs accurate perspensis, verbisq; Dominici
 Banes cum Ereticorum dictis collatis, qua nimirum Est Censura paucis pertingentur
 et inseparato deinde scripto collecta fusius exhibebuntur, quam ea cum Ereticorum
 doctrina congruant, nostra vero vicissim quam bene cum Conc^o. Trid. con-
 ueniant, consideretis. Haec tamen, ac reliqua omnia, qua uel adue scripti,
 uel scripturus sum in posterum, 5ta Romane, atq; Catholice Ecclesiae iudicio,
 ut equum est, demisse subijcio. et

[The page contains several lines of handwritten text in a cursive script, which is mirrored and appears to be bleed-through from the reverse side of the paper. The text is largely illegible due to the mirroring and fading.]

In Dominici Bannes nonnullas propositiones
quae in eius Commentarijs in p^{am} partem, et
in 2^{am} 2. S. Thomae notata sunt.

1^a Propositio

Censura

De facto posset aliquis probabiliter sustinere, quod accidentia in sacramento Altaris existant per modum substantiae cum existentia, qua antea fuerat in substantia. Ita Dominicus Bannes in 2^a edit. p^a partis q. 4. ar. 2. dub. 2. ad 3^m arg^m. vers. At vero. Quam propositionem in priori editione p^a partis simpliciter, et absolute docuerat; in posteriori vero addens probabiliter sustineri posse nullam quodammodo retractavit, ut bene notavit Suarius disput^o 49. Eucharist. sect. 4. dicto 2. vers^o. Sed quares, et Emiguez lib. 8. de Eucharist. cap. 23. littera x.

Censura

Haec propositio iudicata est erronea a viris doctissimis, qui Roma Joannis Pici Mirandulani propositiones notavit, ut ipse Pici scriptum reliquit q. 9. sua Apolog. qui omnes tum Episcopi, tum sacra Theologia, ac utriusq. Juris professores fuere, ac Innocentij 8i. summi Pontificis iussu, ut ex Alexandri Sexti Breui in fine illius Apologia impressa constat, in Pici propositiones animadvertit. Quam ob causam Pici ipse nunquam eam Propositionem de sacramento Eucharistiae, ut illud de facto Christus instituit, et credit Ecclesia tueri, auctus est, in quo, inquit Pici, concorditer tenetur ab Ecclesia, quod nihil panis remanet. Et in fine quast. citata erroneum censet asserere necesse esse, ut existentia, seu esse panis remaneat. At hoc ipsum, quod Pici, et viri illi doctissimi erroneum iudicavit, non modo affirmat Bannes, sed necessaria consequentia sequi docet, et eandem loco supra citato, vocat consequentiam evidentem, ex quibus efficitur, ut Ege eius opinio, et Joannis Pici, et illorum

omnium Doctorum, qui Innocentij octavi iussu Lici propositiones notavit, suffragijs
zonea sit iudicanda.

Eandem sententiam Paludanus perantiquus, ac nobilis Thomista in 4° sent. dist. 12.
impossibilem iudicavit, ac iure optimo refutavit. Ex recentioribus Suarius dispu-
49. de Euchar. sect. 4. 2° vers^o. Sed quares. Ego (inquit) cum multum de ea
cogitauerim, nunquam in eam sententiã adduci potui, ut crederem eam opinionem
esse probabilem, imò nec tollerabilem in Theologia. Et cum plures etiam, eos-
dem de hac re consulerim, neminem aliter sentientem inueni. Zumelius uer-
parbe q. 4. ar. 2. q. sua 4^a in solutione ad 3^m referens sententiam Banès, et
Ba: Noui, inquit, Theologi sunt, qui credant conservari existentiam panis tra-
eius substantia et idz suadent ex uerbis S^{ti} Tho: et Verum qui ita loquuntur
contingere debuissent: allucinantur enim, non intelligunt S^{ti} Thomã: et infra
tendit esse contra Conciliũ Trid^m. Præterea cum eã sententiã Dominicus Banès
in Salamanticensi Academia, non absq; graui Doctorum offensione, et scandalo de-
deret contra eam, tanquam propositionem Ereticam, et a Conc^o Trid^{no} damnata-
tum alij, tum præcipue uir doctissimus Ludouicus Legionen^s Augustinianus
disputauit, quem Banès intrinsecus loco supra citato, sophisticum argumentum
appellauit, cui bene respondet Zumelius ubi supra, non esse sophisticum argum-
torem, qui sequitur uerba, et sensu Concilij Trid^m, et certe post Conc^o Trid^m
doctrina Dominici Banès non solum est scandalosa, et periculosa in fide, sed
plane erronea, ac sententijs Ereticorum nobis temperatis plurimum fauens, et
contra expressam sententiã Concilij Trid^m sess. 13. can. 2. cuius Ege sunt, S
negauerit mirabilem illam, et singularem conuersionem totius substantiæ pan-
in corpus, et totius substantiæ uini in sanguinẽ, manentibus dum taxat ego
panis, et pani, Anathema sit, ubi Conc^o illis uerbis, totius substantiæ panis, et
tius substantiæ uini, proculdubio comprehendit quodquid substantiale est in
et uino, totumq; definit conuerti, ac proinde nihil substantiale a manere

ergo

Ergo existentia, quæ ratio substantialis est, ut potè, quæ substantialiter perficitur
 ipsa substantia, nullo modo superesse potest ad substantiandum accidentia. Quare Jure
 optimo adiungit illa verba Conc^m (totius substantia panis, et totius substantiæ vini)
 licet antiquiora concilia, Romanum scilicet contra Berengariu, Lateranense, Constan-
 tiense, et florentinæ solum definiuissent conuerti substantia: Nimiru, quia declarare
 uoluit, quidquid substantiale est in pane, et uino, id totum definire esse, et conuerti:
 Neg enim Jure conuersio totius substantiæ diceretur, si existentia substantia
 panis remaneret, quemadmodu uerè, ac proprie dici non potest totam substantiam
 hominis esse in uerbo, quamuis in eo sit tota hominis natura, quia in eo non est
 substantia hominis creata, quæ ratio quædam substantialis est, non magis intus esse
 in ipsa hominis substantia inclusa, quam existentia panis in substantia. pè. id
 aperte conciliu expressit, cum adiungit (manentibus dumtaxat speciebus) id est
 accidentibus, sic enim uocem (speciebus) interpretatur conciliu (coloniense parte 7^a
 cap. is. et DD. Theologi. Nihil ergo manet, præter accidentia, Non igitur remanet
 existentia substantiæ: Nam si hæc remaneret, non remaneret dumtaxat species,
 et accidentia, ut definitum est à Conc^o.

Neg illud dominicæ Baner effugium, Conc^m scilicet, cum definiuit accidentia remanere,
 definiuisse etiam ^{remanere} cum existentia; eius sententiã ab errore uindicat: Si quidem
 aliud est, accidentia remanere cum existentia sua accidentali, aliud cum epis-
 tentia substantiæ. ^{Im enim} ~~vero~~ verum est, 2^m falsum, ac prorsus erroneu. Neg
 uero ullo modo probabilis dicenda est illa sententia, quæ affirmat eandem esse
 utriusq; existentiam, cum manifestè repugnet definitioni, sententiæq; concilij
 Cudⁿ. Nec illud axioma à Catholica ueritate plurimu abhorrens, ferendum est,
 quod in Theologu scholas Baner conatur inuadere, quicquid nimiru ex aliquo prin-
 cipio, quod in pluriis probabile existimetur necessaria consequentia deducitur
 in Theologia, id etiã à Theologis probabile habendum esse: nam ex hoc plurima contra
 ueritatem, et fidem Catholicam sequerentur, quæ mox explicabimus.

- 1° Sequeretur, cum in philosophia plerique Thomistarum asserant formam esse ipsam existentiam materiae, ac totius compositi, et propterea etiam accidentium; eodemque in Theologia asserere posse formam panis in Eucharistia remanere, tribuendo existentiis speciebus, quod est Haereticum.
- 2° Qui in Philosophia probabiliter asserunt, quantitatem non distingui a materia, probabiliter etiam in Theologia asserere possent remanere materiam panis, quod est Haereticum.
- 3° Qui maiori probabilitate affirmant in Metaphysica existentiam panis, ac ipsa esse ipsam entitatem, et substantiam panis, hoc eodem Banes' axioma, affirmarent, relinqui substantiam panis in Eucharistia, ut per eam existant accidentia: quae propositiones omnes tanquam Haereticas a Concilijs sunt damnatae.
- 4° Si in Mysterio Incarnationis eodem Banes' axioma uteremur, fieret, ut qui probabiliter censerent in Humanitate Christi existentiam a substantia creatam non distinguere; eadem probabilitate censere possent substantiam remanere, non ut illam subsistat Humanitas, sed ut existant ipsa, et accidentia; et eodem pacto quo Banes' Concilij Tridentini definitionem eludit, possent Conciliorum definitiones eludere, quae de fide statuunt non remanere ullam creatam substantiam; eluderent autem si dicerent substantiam creatam remanere, non ut terminet Humanitatem, sed ut det existere ipsi Humanitati, et accidentibus. Et certe in plurimis, ac praecipuis sacrae Theologiae materijs multa necessario falsa, et damnanda essent, si semel hoc principium, et axioma, quod nobis Banes' intulit, scholis creperetur, quicquid nimirum probabiliter dicitur in philosophia, id etiam in Theologia probabiliter habendum esse: cum contra potius omnia sint axioma ex philosophia eliminanda, quae Theologiae veritatibus, et Conciliorum definitionibus non consentiunt.

Secunda

Aliqui existimant collationem divini auxiliij efficaci, non esse causam adequatam conversionis in Deum, quia non est causa sola, eo quod simul concurrit liberi arbitrii cum divino auxilio. Et hęc solutio quibusdam Theologis valde placet, nobis tamen placere non potest. Ita Bannes p.^a par. 9. 23. ar.^o 3.º dub.^o 3.º post conclus. 10. ad 6.^m argumentum vers. At vero, Ergo contraria propositio illi placet, quę affirmat collationem divini auxiliij efficaci esse causam adequatam, et solam conversionis in Deum. Ratione vero huius propositionis ibidem assignat Eis verbis, quia ipsamet concurrentia liberi arbitrii effectus est necessarius consequens necessitate consequentia ex divino auxilio efficaci, et infra, quia ipsemet Deus sua miseratione efficaciter hominis voluntatem convertit ad se etc.

Censura.

Hęc doctrina parum, aut nihil differre videtur ab Hæresi Calvini aserentis Deum solū esse causam nobis conversionis, et liberum arbitriū nullam causalitatem habere, ut liquet ex verbis Calvini apud Ruardum ar. 7.º in responsione ad argumenta Calvini pag. 240. col. 2.^a in editione Coloniensi ann. 1582. ubi reprehendit eos, qui concedunt voluntatem sic converti, ut tamen preparata, inquit ille, suas deinde in agendo habeat partes quemadmodum docet Aug.^{us}. Postea ab Aug.^{us} sententia recedens, eam sic refellit: Sed quia reformata opus est Domini, hoc perperam homini tribuitur, quod gratis pręvenienti pędisequa voluntate obsequatur; Et paullo inferius ex Calvino refert Ruardus hęc verba, voluntatem movet gratia, non qualiter multis sculis traditū est, et creditū, ut nobis postea sit electionis motioni aut obtemperare, aut refragari, sed illam efficaciter efficiendo etc. ubi ex Phisica efficacia divini concursu, colligit voluntatem non ita moveri, ut sit in eius potestate obtemperare, aut refragari. pagina vero 242. col. 2. ad finem hęc refert Ruardus ex Calvino

refutandi Patres Concilij Tridentini respondeant, inquit, an qui efficit in nobis uelle, simpliciter uoluntatem adiuuet. Paulus totum Deo uindicat: isti nihil, propter admodum uoluntatem ferunt, sed in quo hominem Deo socium adiungunt. etc. pag. 246. col. 2. ad fin. In eo, inquit Caluinus Gallucinantur, quod motu nobis offerri somniant, qui mediam electionem nobis relinquat, nihil autem de efficacia illa cogitant, qua cor hominis renouatur etc. pag. 248. col. p. initio. Hæc summam, inquit Caluinus, perperam eos facere, qui sic initer Deum, et nos perhibentur, ut obedientiam pie uoluntatis; quæ Dei gratiæ assentitur ad nos transcribant cum proprium sit ipsius Dei opus. Hæc et similia sæpe repetit Caluinus pag. sequenti. Ipse uero Durandus pag. 240. col. p. colligens Caluini sententiam ait, ipsum uelle liberi arbitrii a gratia Dei actum nihil sua uirtute agere, et doctores scholasticos doctrinam scripturæ dimidia ex parte cum Philosophia conciliare eo quod aliquid tribuunt libero arbitrio in operibus salutis, ac propterea eos reprehendere. Alia refut Stapletonius lib. ii. de iustificatione cap. 7. ex eodem Caluino lib. 3. institutionum cap. 23. sect. p. ubi circa illa Apostoli uerba, Cui uult miseretur, et quem uult indurat, sic ait: lo admonemur nihil causæ querere extra eius uoluntatem scilicet Dei. Ergo cum Caluino aperte conspirare uidetur Dominicus Banes, cum reprehendentes Deum esse causam totam, et adequatam conuersionis, imò et eodem utuntur ambo fundamento, ut ex uerbis utriusque supra citatis perspicuum colligitur. Igitur si ex utriusque sententia efficacia diuini auxilij, concurrat efficaciam non erit alia causa conuersionis. Nam causa adequata, et ubi quamlibet aliam causam excludit, atque ideo uoluntas nullo modo erit causa conuersionis, quia uidelicet ipsa efficiens uoluntatis est uoluntas Dei effecti auxilio efficaci, ita uoluntatem determinanti ad conuersionem, ut in sententia composito non possit dissentire, ut ipse Banes affirmat loci infra citandi proponit. ¹ Quod uolum contendunt Caluinus, et alij Scotici cum non

1 est causa sola, et ad q
quata conuersionis
in Deum, propter Deum
et diuini

negent voluntatem actiue concurrere ad tuos actus, eorq; plasticè producere, ut de Caluino, et alijs docet Bellarminus lib. 6.º de libero arb.º cap. 9. uers. ^{Secundo} do- cent; quare ideo Deum solum asserunt esse causam actus uoluntatis, quoniam licet uoluntas actiue concurrat, ita tamen determinata concurrat, ut Dei moti- que efficaciter illu actum operatur refragari non possit, ut patet ex uerbis Cal- uini supra citatis, et multis alijs, quos refert Suardus illo art.º 7.º in respons.º ad argumenta Caluini.

Contra hanc Caluini, et Bañes doctrinam est expressa definitio Concilij Trid.º sess. 6.ª cap. 5.º In quo habetur homines per excitantem, et adiuuantem gratiam disponi ad con- uertendum se, assentiendo, et cooperando eidem gratie, ipsuq; hominem agere inspirationem recipientem, atq; ita agere, ut ipsam abijcere possit, et can. 4.º dam- nantur sub anathemati, qui dixerint liberum arbitriu a Deo motum nihil coo- perari assentiendo Deo excitanti, quo se disponat, ac preparat ad Iustificacionis gratiam, neq; posse dissentire si uelit. Ergo si liberum arbitriu ex sententia, et definitione Concilij cooperatur assentiendo gratie, atq; ita agit, ut inspirationem abijcere possit, et dissentire, si uelit, Deum non potest collationem auxilij efficaci esse solam causam, et adaequatam assensus, et conuersionis, nec liberum arbitrium ab ea causalitate prorsus excludi.

Hanc fidei ueritatem Conc.º Trid.º illo cap. 5.º probat ex illis uerbis Zachariae p.º Con- uertimini ad me, et ego conuertar ad uos. quibus similia sunt illa Joelis p.º Conuer- timini ad me in toto corde uestro. Ezechiele. 18. Facite uobis cor nouu, et 36. Faciam, ut in preceptis meis ambuletis. de quo et multis alijs fuse Augustinus toto libro de gratia, et libero arbitrio, et ex recentioribus copiose Bellarm.º lib. 6.º de libero arbitrio cap. 10. quibus pretermisisti unum tantum cesariam testimonium ex p.º ad Corint.º 15. quod eleganter urget Bernardus tract. de gratia, et libero arb.º non longe a fine. Paulus, inquit, cum bona plurima, que per iptum Deus fecerat, enarrasset: Non autem ego, ait, sed gratia Dei mecum, potuit dicere

44
preme: Sed quia minus erat maluit dicere mecum, presumens se non solum operari
esse ministrum per effectum, sed et operantis quodammodo socium per consentum,
infra. Utitur scilicet Deus Angelis, et hominibus bona voluntatis, tanquam
coadiutoribus, et comilitonibus suis. unde Paulus de se, suisq; similibus audacter
pronunciat, coadiutores enim Dei sumus & 2^a ad Corint. 3. Itaque Deus hominibus
benigne merita contribuit, ubi per ipsum, et cum ipso boni quidpiam operari de-
ganter imbituit. Hinc coadiutores Dei, et cooperatores Spiritus Sancti, pro-
ciutores regni nos esse presumimus, quod per consentum utiq; voluntarium
diuine voluntati coniungimur. et paulo inferius; Ipsa scilicet gratia libera
excitat arbitrium, cum seminat cogitatum, sanat, cum immutat affectum; ut
ut perducatur ad actum, seruat, ne sentiat defectum; Sic autem ita cum libero
operatur, ut tantum illud in se praueuiat, in ceteris comiteatur; Ad hoc utiq;
praueuiens, ut iam sibi deinceps cooperetur. Ita tamen, quod a sola gratia
coeptum est, pariter ab utroq; perficitur, ut mixtim, non sigillatim; simul, non
uicissim per singulos profectus operentur, non partim gratia, partim liberi ar-
bitrii, sed totum singula opere individuo peragunt; totum quidem hoc, totum
illa; sed ut totum in illo, sic totum ex illa. Credimus placere lectori, quod
a sensu Apostoli nunquam recedimus. Hec Bernardus ^{1^{us}} August^{us} lib. de gra-
tia, et libero arb^o. cap. 5°. eundem locum explicans; Non ego, inquit, sed gratia
Dei mecum, id est non solus, sed gratia Dei mecum, ac per hoc nec gratia Dei sola
nec ipse solus, sed gratia Dei cum illo. Quid clarius ad ostendendum, Deum
non esse causam totam, et adequatam? quod ualde confirmat illud sapiens
Mittite illam de coelis sanctis tuis, ut mecum sit, et mecum laboret, unde optimus
Celestinus Papa epistola ad Gallos cap. vi. Nos cooperatores gratiae Dei app^o
Aug^{us} de peccatorum meritis, et remissione cap. 5°. pulchre in eadem sententia
expendit illud psal. xl. Adiuutor meus esto, ne derelinquas me. Adiuutor, inquit
noster Deus dicitur, nec adiuuari potest, nisi qui etiam aliquid sponte con-

quia

quia non sicut in lapidibus insensatis, aut sicut in eis, in quorum natura ratione,
 uoluntatemq; non condidit, salutem nostram Deus operatur in nobis lib. 2. contra
 2as Ep^{tas} Pelagianorum cap. 9. quamuis nisi adiuuante illo, sine quo nihil possu-
 mus facere, os non possumus aperire, tamen os aperimus illius adiumento, et opere
 nostro, et lib. p^o ad simplicianum g. 2. et uelimus, inquit, et suum esse uoluit, et
 nostrum: suum uocando, nostrum, sequendo. et lib^o de predestinatione sanctorum cap. 3.
 et lib. i. Retract. cap. 23. Utriusq; nostrum est (uelle scilicet credere), et bonum operari
 propter arbitrii uoluntatis, et utriusque tamen datum est per spiritum fidei, et
 charitatis, et cap^o 5°. Non quia credere, uel non credere non est in arbitrio uolun-
 tatis humanae. lib^o de spiritu, et littera ad Marcellinum cap. 34. Consentire uo-
 cationi, aut non consentire proprius uoluntatis est, et lib^o de gra, et lib^o arbitrio
 cap. 15°. Ne autem putetur nihil ibi facere homines per liberum arbitrium, id in
 psal. dicitur; Nolite obdurare corda uestra: et per Ezechielem dicitur, Reijcite
 omnes iniquitates uestras, et lib^o di gratia christi cap. 14°. Quis non uideat uenire
 quemquam, aut non uenire arbitrio uoluntatis, sed hoc arbitrium potest esse solum,
 si non uenit, non autem potest esse nisi aditum, si uenit. Similia docet tract.
 72. in Joannem Ep^{ta} 89. g. 2. et Ep^{ta} iob. et multis alijs in locis. Denique S. Prosper:
 per lib. 2. de uocat. gent. cap. 26. gratia, inquit, Dei in omnibus iustificationibus
 principaliter praeminet, suadendo exhortationibus et. Sed etiam uoluntas hominis
 subiungitur ei, atq; coniungitur, ut diuino in se cooperetur operi, et incipiat exer-
 cere ad meritum, quod superno semine concepit ad studium, et infra quod a multis
 refutatur ipsorum est nequitia; quod autem a multis suscipitur, et gratis est diuinae,
 et uoluntatis humanae, et cap. 3. contra Colatorem. illa Cassiani uerba, Notuum uero
 est, ut quotidie attrahentem gratiam humiliter subsequamur et. S. Prosper ait
 recte fuisse tradita a Cassiano, et subiungit, Ne putaretur nil superesse quod
 per liberum arbitrium ageretur. Eandem ueritatem ceteri Patres docuerunt, ut fuse
 refert Bellarminus lib. 6° de lib^o arb^o cap. ii. et Stapletonius lib. 4. di iustifi-

catione cap. 3. et alij, qui contra Lutherum, et Calvinum scriptis disputarunt.

Tertia Propositio.

Negatio auxilij efficaciis causa est non conversionis in Deum, quatenus est pura negatio
entis. Hae Baner p.^a parte q. 23. art. 3.º d. 3.º ad 6.^m argumentum, vers.^o Pro cuius
intelligenoria, ubi cum haec ponit verba, aperte loquitur de causa etiam adae-
quata, cum sic dicat, Nihil verendum est concedere, quod sicut divinum au-
xilium est causa efficiax gratiz, et conversionis in Deum, ita negatio auxilij
auxilij efficaciis causa est non conversionis in Deum, at paullo superius idem dicitur
verbi, precedenti propositione adductis auxilium efficiax esse causam adaequa-
tam et totam conversionis, ergo eius negatio apud ipsum est causa adaequata, et
non conversionis.

Censura.

Haec propositio minimū est erronea, cum osee cap. 13. dicenti, Perditio tua ex te
Israel, tantummodo in me auxilium tuum, aperte contradicat. osee. n. non
conversionem, seu perditionem in Israellem refert, tanquam in causam, non autem
in negationem auxilij. Si. n. efficaciis auxilij negatio esset adaequata causa
non conversionis, perditio hominis in Dei potius voluntatem nolentem illi
auxilia grabere, quam in humanam voluntatem rejicienda esset, ut
tunc dicitur, Perditio tua ex te Israel, quam perditio tua ex te.
Contradicit etiam ecclesiastico cap. 13. dicenti, Ne dixeris per Deum ^{abest} ~~staret~~, staret
per Deum, ne homo converteretur, si quidem per Deum staret, ne daretur
auxilium efficiax, cuius negatio causa est non conversionis in Deum.

Contradicit praeterea sanctis Patribus, ut Hilari. in psal. 118 in illa verba, Inhi-
cor meum Deus, in testimonio tua, ubi impia voluntatis esse dicit exitum
propterea se ea, quae sunt credentium propria, non consequi, quod sibi a Deo
ita non fuerint, et hanc nominat impiam excusationem. Contradicit Augusti-

lib. 2.º de peccatorum meritis, et remissione cap. 17. presserunt ibi, Scio ad correctionem
meam pertinere, quod minus abs te adiuuer, et post aliqua, Nullius proinde
culpa humanam in Deum referat causam: et lib. 4. confess. cap. ii. maxime in illis
verbis, Non describitur amor, si ipse non deserat. Contradicit Fulgentius lib. 9.º ad
Monim. cap. 28. ex Augustino potissimum eo loco, ut non adiuuentur a Deo, in
ipsius causa est, non in Deo. Contradicit Prospero 2.º de vocat. gent. cap. 19. quod
cuique in illis secundum eas mensuras, quibus Deus donat generalia specialibus
noct cumulare muneribus, ut qui ex parte gratie fuerint, de sua nequitia coar-
quantur: et quibus eius lumine erituerint, non in tuo merito, sed in dominis
gloriantur; et cap. 26. de volunt. Rom. Eac dicit, De sua habens mutabilitate,
si deficit; de gratie opitulatione, si proficit; que opitulatio per innumeros modos,
siue occultos, siue manifestos omnibus de adhibetur; et quod a multis refutatur,
ipsorum est nequitie; quod autem a multis suscipitur, et gratie est diuine, et utilita-
tis humanam. His plurima alia sanctorum Quam testimonia adiungere supersedeo,
ut breuitati contulam. Huc accedit, quod doctrina illi consentit Ege propositio, quam
Eoe potissimum tempore amplectuntur Egetici, et qua Deo maxime adscribunt omnes
culpabiles omissiones; At subdit (inquies) Bannes, Non quatenus conuertio est
priuatio. Verum Ege particula eius sententiam errore non liberat, primum quia
eodem loco cum negationem auxilij causam esse non conuersionis affirmaret, sta-
tim id explicauit Ege uerbis, Hoc modo dicitur Deus excecicare, et indurare, negando
illud auxilium efficax; ex qua negatione statim sequitur necessitate consequentie,
quod aliquis non conuertatur. Hec ille. Ergo eius sententia est, Deum negando au-
xilium efficax, causam esse excecationis, et indurationis: que duo nemini dubium
est non ad negationem, sed ad priuationem auxilij referenda esse; et ex consequenti
fateri debet, Deum causam esse non conuersionis, ut priuatio est. 2.º quia contra-
dictionem induit Eac propositio, Aliquis est causa negationis forma in subiecto,
quod illius suapte natura capax est, et tamen non est causa priuationis: Si quidem
nemo potest esse causa negationis lucci in aere, quin idem sit causa priuationis eiusdem

et tenebrarum, uel causa negationis uirtus in animali, quin sit causa excecationis.
Nam priuatio (ut perspicuum est) supra negationem addit tantummodi aptitudinem
seu debitum in subiecto percipiendi formam; qua qui priuat subiectum eam
formam tuapte natura exigens, is proculdubio dicitur causa priuationis illius.
Nunc ita urgeamus: Deus ex sententia Bañes est causa negationis conuenientis
in homine, qui debet illam habere; 9° est causa priuationis eiusdem, et
quidem negatio formae, quae in esse debeat, priuatio est.

quarta Propositio.

Si prouidentia consideretur secundum rationem simpliciter perfecta prouidentia
includit intrinsece non solum rationem medioum conuenientiu ad finem, sed
etiam rationem certa efficiens medioum ad assequendum finem: quia alias
imperfecta est prouidentia, et inefficax, et omnia media frustra sunt appropinquata
ex quo sequitur, quod cum diuina prouidentia sit perfectissima, ad illam pertinet
intrinsece, ut sit ratio assecutionis finis. Ita Bañes 2ª par. q. 22.
conclus. 9^a

Censura

Hae propositio Catholico viro omnino suspecta esse debet, cum ab Hæreticis nostris temerarij
tatis usurpetur, tanquam potissimum suorum erroru fundamentum, ut perspicuum
est ex ijs, quæ adfert Thomas, Stapletonius lib. ii. de iustificat. cap. 7° cuius
ter cætera Hæc sunt uerba; Laicum negat, scilicet Caluinus, Dei prouidentiam
in sola præscentia, quasi otiosam consistere, sed iuxta illam deum euentibus
euentibus sic moderari, ut non minus ad manus, quam ad oculos illa pertinet
id est, non solum præscentiando, sed etiam in destinando illam consistere; ac denique
in actu locari, non in nuda præscentia. 2° eos reprehendit, qui Dei prouidentiam
universalem tantum ponunt, qua uidelicet singulares effectus non
impedirentur, quin iuxta proprias suas causas contingenter, et libere
eueniant; eos enim dicit docere Dei potentia tantu quasi erratica, non

non autem destinatione certa mundum gubernari. 3° ponit ille, Calvinus videlicet, praeter hanc generalem specialem Dei providentiam circa singulas creaturas, et actiones creaturaru, quod ut aliquo sensu orthodoxum est; ita in sensu Calvini Ereticium est: vult enim hanc specialem providentiam destinato ordine, et a definito Dei consilio promanare. 4° addit Calvinus Dei providentia non solum creaturas inanimatas, sed hominu consilia, et voluntates sic gubernari, ut ad destinati ab ea scopum recta ferantur. Quo pertinet, quod alibi docet, animu humanum potius a motione Dei, quam a motione sui arbitrij pendere. Haec Stapletonius ex Calvino, quas Calvini propositiones cum doctrina Patris Banes multum colligere laud dubium est. Et praeterea 3^m illud dictum, quod Stapletonius in sensu Calvini Ereticum esse affirmat, videlicet si destinato ordine, et a definito Dei consilio promanet, Banes non tantum affirmat, sed etiam pro certo habet cum locis adducendis infra propositione octava, tum etiam p^a par. 19. ar. x. ad 5^m vers. Primum est, cum ait, Antecedit operationem nostram liberam divinae voluntatis certu, et immutabile consiliu, siue divinae providentiae infallibilis praedefinitio, quae omnem bonam operationem liberam praedefiniit, imo et omnem operatione, in quantum bona est. Certu negari non potest multos ex hac eius propositione deduci errores; Ac primum quidem ex ea deducitur nulla esse auxilia sufficientia a Deo ordinata ad finem aliquem consequendum. Etenim si Dei auxilia quae voluntas per finem consequuntur, efficaciam, nedum sufficientiam erunt, tunc minus consequentur, iam ex Banes sententia a Dei providentia ordinata non erunt. 2° ex eadem propositione deducitur nullu a Deo datum fuisse Adamo vel medijs, vel auxiliu sufficientem ad perseverandum in iustitia originali, atq ita neq Adamu, neq in Adamo eius posteris a Dei providentia ad beatitudinem per dona iustitiae originalis ordinatos fuisse. 3° reprobos omnes siue Angelos, siue homines ad beatitudinem, a qua exiderint, nunquam a Deo creatos, et ordinatos fuisse, sed eos dumtaxat, qui se ipsa salvantur. 4° reprobos in via nulla

quae Verba licet bono sensu intelligi possint, in eo tamen quem Banes usurpat, nimiru, quod voluntas per definitionem, et determinationem dei distinguitur non potest eandem sententiam meretur, quam verba Calvini Stapletonius innotuit.

gratia dona accepisse, quæ à diuina prouidentia, ad eorum beatitudinem fuerunt
directa. Atq; hinc 5°. deducitur eodem nec priuari beatitudine, nec ulla afflic-
tione poena damni, si quidem non est priuatio finis, ubi nulla procedit ordinatio
finem. 6°. Dei prouidentiam ad reproborum salutem nullus Christi Domini crucis
et merita retulisti, sed solum ad salutem, et beatitudinem predestinatorum, qui
se ipsa eam consequuntur. Denique ex ea conficitur id, cuius potissimum gra-
tiam Caluinus, tum Banes eandem doctrinam inueperunt, nempe liberam creaturæ
uoluntatem non posse resistere medio à Dei prouidentia ad aliquem finem directum,
quod aperte est contra multa sacrarum litterarum testimonia, contra Concilia
Patres, ut infra propositione septima fusius ostendam: si enim uoluntas cre-
deret, atq; impediretur medium ab executione finis, iam non esset medium ad
eius finem à Dei prouidentia relatum: quæ omnia absurda sunt, uelut
particulares propositiones sub illa diuersali Dominici Banes contentæ,
delictæ ad diuinam prouidentiam intrinsecè spectare assignationem finis, et
sine ea prouidentiam perfectam, et diuinam posse consistere.

quinta Propositio

Deus ab æterno statuit uoluntate, uel absoluta, uel consequenti non dare omnia
supernaturalia auxilia, uidelicet eis, qui reuera non erant recepturi.
Banes p^a. parte q. 23. ar. 3°. dub. 3°. conclus. 10. Et ut ex toto illo dubio
aperte constat, uniuersè loquitur non solum de auxilio uocationis, con-
sed de omni auxilio, et sufficienti, et efficaci, tum quia generatim lo-
quitur de auxilijs supernaturalibus, quibus omnia, et singula compre-
henduntur, tum quia id probat eae ratione; In tempore ita res habet
quod aliquibus non est datum auxilium supernaturale; 9° ita
æterno Deus statuit non dare illis tale auxilium.

Censura

Hanc propositionem non modo periculum, et offensionem pijs auribus creare, sed etiam causam præbere desperationis, et intermissionis bonorū operum nemo non uidet, et propterea multorum errorū fontem esse, quos hæretici nobis temporis sequuntur. Certe hinc p^o oritur Deum tum omnibus, qui de facto non conuertuntur, tum iudis, qui actu non bene operantur, negare sufficiens auxiliū quo conuertantur, contra sacram scripturam, Præs, et Doctores, qui Deum nemini sufficiens auxiliū denegare, tanquam principii sine controversia certissimum affirmant. atq; inde oriri eand. dubium est, si quidem voluntate immutabili, et ante præuisionem determinationis voluntatis humanæ statuit Deus non conferre illis auxilia supernaturalia, quæ necessaria sunt ad conuersionem, præsertim illud determinans uoluntatem, quod omnino necessarium esse sage Banes affirmat, ut infra constabit propositione octaua. sicut enim si nollet Deus produci in oculo species ^{aut} lumen inane, quæ ad uidendum omnino requiruntur, homo non haberet necess^o ad uidendum? ita si nollet Deus eis hominibus conferre auxilia necessaria, præsertim illud determinans uoluntatem, quod prorsus necessariū est ad conuersionem, et omnem supernaturalem actionem iuxta eius sententiam, negatur illis sufficiens auxiliū, cum non minus necessariū sit tale auxiliū ad conuersionem, et supernaturales operationes, quam ad uidendum sint lumen, et species. Nam quoties aliquis caret aliquo principio necessario ad actum aliquem producendum, nec est in eius potestate illud habere, eo ipso caret principio sufficenti ad illū actum, ut in exemplo proposito perspicuum est. si enim quis sit in loco tenebrarū, ex quo exire non possit, etiam si habeat uitalem uidendi potentiam, tamen quia caret lumine, et specie, quæ ad uidendum necessario requiruntur, diu uerè non potest sufficiens habere uidendi principii, cum etiam careat potestate exeundi ad locum, ubi lumen effulget; q^o si Deus absoluta uoluntate statuit non dare supernaturalia hæc auxilia illis, qui se ipsa non erant recepturi,

idq̄ independenter à prouisione uoluntatis eorū, et eorū uoluntas sine Eius
auxilijs, et determinatione nullo modo conuerti potest, aperte efficitur
iusmodi homines non habere sufficiens principium ad conuersionem, et alia
operationes supernaturales, praesertim cum in eorū potestate non sit esse auxilij
et diuinam praedeterminationem habere. Confirmatur 1° nam uoluntas quae
caret intellectione, non habet sufficiens principium uolendi, quoniam intellectus
ad uolitionem est prout necessaria: 2° si illa auxilia, et Dei praedeterminatio
necessaria sunt, quando homo illis caret, eoque Deus ab aeterno uoluntatem
absoluta statuit ea non conferre, nec determinare uoluntatem, uoluntas
non poterit principium sufficiens ad bene, et supernaturaliter operandum
Confirmatur 2° quia non minus est necessarium iuxta Baries sententiam
hoc auxilium determinans uoluntatem, ut homo se conuertat, et supernatu-
raliter operetur, quam sit necessarius concursus physicus Dei ad motum
calem creaturae: sed si Deus statueret independenter à uoluntate creaturae
dare concursu physicum ad motum localem, tunc uere homo careret auxilio
necessario, nempe concursu dei necess^o requisito ad motum localem: 3° particu-
lariter si Deus independenter à uoluntate humana denegat auxilium necesse
concursum ad determinationem requisitam ad conuersionem, ac supernaturales
actiones, uere homo caret auxilio ad illas necess^o, et principio earū sufficiens
2° Eius efficitur, ut alia ueritatis gratia omittam, non esse homini adscri-
bendum, quod non conuertatur etiam urgente praescepto, imò quod maius
ei praesceptum conuersionis in Deum imponi non possit: nam si in hominis
potestate non est posse conuerti, si quidem in eius potestate non est habere
necessarium illud auxilium, et praedeterminationem necessariam, nec
hominis adscribi poterit, quod non conuertatur. ut. n. Infideles, qui prop-
ter peccata contra legem naturalem, grauatur notitia rerum fidei, non
cant

50
cant contra uirtutem fidei, quia cum careant notitiâ rerum fidei, merito non
censentur habere principium sufficiens ad credendum: ita etiam peccatores, qui
carent auxilio Dei, et illa necessaria determinatione, non peccabunt contra uir-
tutem supernaturalem poenitentia, quia illis carentes, non habent sufficiens prin-
cipium ad eliciendam conuersionem, quare illis adscribi non poterunt quod non con-
uertantur, imò nec poterunt precepto ad conuersionem obligari, aut certe inde effi-
cietur precepta Dei esse ad implendum impossibilia, contra definitionem Tridentini
sess. 6. cap. xi. et can. 18. presserunt ibi, Nemo temeraria illa, et à Patribus anathe-
mate prohibita uoce ubi debet, Dei precepta ad obseruandum esse impossibilia;
nam Deus impossibilia non iubet, sed iubendo mouet, cuius mandata grauiora
non sunt. quid enim est aequè impossibile, ac sine concursu Dei, et efficaci auxi-
lio diuina exequi precepta? Deniq; inficiari nemo potest ex hac doctrina sequi,
hominem prius à Deo deserui, quam ipse deserat Deum: quod aduersatur illis
Osee 13. Perditio tua ex te Israel, et Eccl. 15. Ne dixeris; Per Deum ^{abest.} ~~stat.~~, et de-
finitioni Tridentinæ Synodi sess. 6. cap. xi. cuius illa sunt, Deus namq; sua
gratia semel iustificatos non deserit, nisi ab eis prius deseratur: quo loco non
idolum de gratia habituali, sed de quouis auxilio gratia ^{con-} agere, constat ex
fine, quem ^{con-} in eo capite propositum habuit, quippe adhortari homines uoluit,
ut diuinæ legi obtemperarent: et constat præterea ex ipsa capitis inscriptione,
et contextu: 9. Sane gratiam, seu auxilium necessariū nemini Deus negat, præ-
terquam illi, qui eum antea deseruit. Hoc ipsum confirmant illa cap. 13. eiusdem
sess. Deus, nisi ipsi illius gratia defuerint, sicut capit opus bonū, ita perficit:
et qua supra propositione tertia — ex Hilario, Augustino, Fulgentio, et
Prospero adducta sunt. Videant igitur sacre fidei censors, an hæc maior
aliqua derelictio fingi possit, Deum scilicet ante perquisitionem cuiusunque
determinationis uoluntatis nolle homini id auxilij conferre, sine quo homo
conuerti non possit, nec bene operari, nec graui tentatione resistere.

Sexta Propositio

Est hæc sexta propositio de ratione formali libertatis, eaq̃ demumpta ex eodem
Barney p. 1. p. 1. q. 19. ar. 2. in solutione ad 5. argumentum, ubi uult ad libera-
uoluntatis, et liberum eius actum nullam requiri indifferentiam potentia
operandam, uel non operandam, nec in intellectu, nec in uoluntate, sed solum
in ipso obiecto extrinseco, uel medio in ordine ad finem, sic. n. docet illo an
ad 5. argumentum uers. 3. documentum, et paulo inferius obseruamus
est, ait, quod indifferentiam collocamus in ipso obiecto iudicato, non aut
opus est, ut in ipso intellectu, uel in actu ipsius indifferentiam esse in-
telligamus, nec ita nullus potest uers. 1. quocumq̃ ait, actus uoluntatis
oritur ex prædicta radice iudicij semper erit liber. Unde quicquid ante
serit, uel comitabitur, uel superuenerit ad actum uoluntatis, si non
tollat iudicium illud a medio respectu finis, non destruit libertatem op-
tionis, qua stante definitione actus liberi, necesse est actum esse liberum.
Hanc doctrinam tanti facit, ut dicat esse potissimum obseruandam. quæ
eandem repetit ibidem uers. sed dicit, et uers. primus est.

CENSURA.

Hæc propositio magnopere fauet Ereticis nostri temporis, et parum, aut nihil
distat ab eorum errore, qui negant libertatem in nobis oppositam necessitati
et constituunt uoluntatem ad unum determinatam. Nam quod magnopere
faueat Ereticis nostri temporis, nulli dubium esse potest, qui quid illi
triant, quid dicant, intelligere uoluerint. Etenim nunquam illi nego-
ut refert Bellarminus lib. 4. de libero arb. cap. 14. homines cum aliquo
agunt, habere plenum, atq̃ perfectum actum rationis, ac proinde
nunquam tollunt iudicium illud de medio indifferenti, quo solo potest
contendit

contendit Bañes esse in voluntati[?] libertatem. Hae sunt Kemnitij Calviniani apud Stapletoniū lib. 4°. de Iustificatiōe cap. 9°. verba. Noni motus, quos Deus operatur in conuersione, non imprimuntur in menti, et voluntate, sicut cere imprimuntur sigillū, nec sic operatur gratia, ut conuertiō ipsa sit brutum aliquod in somine sine motu, et actione aliqua mentis, et voluntatis; nec est violentum aliquod, sicut saxum impellitur; nec est enclusiua arbitrii aliquod sicut acceptiū olim reddebant oracula, quae nec intelligebant, nec meminere; sed quia conuertiō ipsa est motus quidam, et mutatio in mente, et voluntate, necessarium est ut in vera conuersione sint motus aliqui, et affectiones, quibus incipiant fieri applicatio quaedam voluntatis, et mentis ad Deum, aliter faber utitur instrumento inanimato; aliter spiritus Sanctus operatur conuersionem in mente, et voluntate, facit. n. ut intelligamus et uelimus etc. Vult igitur Kemnitius perfectum rationis, et in intellectu nostro reperiri, nec ullus afferri auctor potest, qui dixerit eiusmodi Egretius negare iudiciū illud, et indifferentiam mediij, quam etiam Bañes ad libertatem sufficere defendit.

quod cum defendit illud etiam defendat necesse est, nec Lutherum, nec Calvinū, nec ceteros Christianae Reipublicae pedes in doctrina de arbitrii libertate quaequam lapsos esse, nihil enim Bañes ad libertatem requirit, quod ipsi non ultro concedat. Nam quid requirit Bañes? qui non sustulerit, inquit, loco superius allato, iudiciū illud intellectus circa mediū respectu finis, non destruit libertatem. Immerito igitur Cone^m. Sid^m. sess. 6. illorū condemnauit, et ecclesia vniuersa erraret dum eos in hac de libertate materia ab ecclesiae Catholicae doctrina aberrare conuictit, neq. uerū dici potest, ideo solum damnari, quod negarint voluntatem concurrere actiui ad suos actus, id autem Bañes nunquam negare, nam praeterquam quod nec ipse Bañes in illa sua descriptione libertatis eiusmodi actiuitatem expressit. Haeretici quidem cere illam non negant, nam Calvinus apud Quardum ar. 7°. iuxta editionem Louaniensem anni 1575.

pag. 282. uers. ad scripturam, sic inquit nos operamur, sed Deus efficit operari et
et infra certum est nos facere cum facimus, sed ille facit ut faciamus, presbendo uel
efficacissimas uoluntati, multaq; in eane sententiam similia uerba ex 5to Aug.
derumpta quæ refert Ruuardus ar. 7° pag. 269. uers. quem libertatem, et p.
273. uers. cum igitur, et Bellaminius lib. 6° de gratia, et libero arbitrio cap.
de Caluino, et Kemnitio loquens sic ait. 2° docent uoluntatem nostram
in pietatis operibus sic agi a Deo, ut non possit non agere, et quamuis ipsa
quoq; concurrat actiue, quoniam ipsa est, quæ actionem producit, et quam
rima alia, quæ conuincunt illos actiuitatem uoluntati tribuisse, tum idem
Bellaminius lib. 2° de amissione gratiæ, et statu peccatorum cap. 3. uers. atq;
Eg. ex Theodoro Beza, tum Stapleton. lib. 4° de iustificatione cap. 9° ubi
presertim ^{de} Lutheri Eg. addit, de hac re, nec Lutherus ipse unquam dui-
tauit quin in conuersione mentis, et uoluntati in Deum aliquis esset actus
et agitatio in intellectu, et uoluntatis spontanea scilicet, et non coacta, co-
uersio enim est actio, et quod uoluntas agit sponte fit. quæcum ita sim
negari non potest quin Espreti, et perfectum iudicium intellectus concedatur
quo de medijs indifferentibus iudicetur, et uoluntati actiuitatem etiam
presupposita efficiari Dei prædeterminatione, nec aliquid ex ijs negare
quæ Baner ad libertatem docuit esse necessaria, nihil igitur est, in quo se-
tentia Baner cum sententia Espreticorum nostri temporis non congruat, quo potius
alterum eorum necessario est dicendum, uel satis dignam causam non fu-
erit Espreti illi a Cone. Nid. damnarentur, uel eandem Mag. Baner notam
esse inuendam. Et sane uel Es. Baner uerba stante iudicio rationis quæ
antecesserit, uel comitabitur, uel superuenerit non debere libertatem
satis sunt ad catholicam de hac re ueritatem destruendam. Ex hoc enim
necessario inferitur quod tantopere Catholicis extorquere conantur Es.
determinationem scilicet qua omnis uoluntati indifferentia erigitur

omni

omnis ad operandum, uel non operandum potentia auferatur, omnisq; operandi
 necessitas inducitur nihil impedire libertatem quo posita Eretici parati, ut putant
 uictoria triumphant, et clamant liberu hominis arbitriu remesse de solo titulo, uel
 potius titulum sine re. quod si tantopere cum Ereticis conuenit ^{Sec} sententia
 satis constat quod non possit cum sacra scriptura consentire, quae libertatem uolun-
 tatis humanae semper explicat, tum per indifferentiam ad utramq; partem, tum per
 potestatem faciendi, et non faciendi, tum per dominium in ipsum actum quod eam indif-
 ferentiam includit quam Baues funditus euertit, sic Genesiq; 4. Deuterom. 30 Iosue
 ultimo 2. Reg. 24. et potissimum Ecclesiast. is. eo in loco Deus ab initio constituit
 hominem, et reliquit illud in manu consilij sui et; et infra. Appotuit tibi aquam,
 et ignem, ad quod uolueris porrige manu tuam. Ante hominem uita, et mors
 bonum, et malum. quid ad indifferentiam libertatis asserendam dici potuit ex-
 pressius. Ad quod Ecclesiast. 31. inter iurbi laudes illa recensetur, qui potuit trans-
 gredi, et non est transgressus facere malum, et non fecit, et sexcentis alijs in locis,
 quae postquam in hanc sententiam attulit Concilium Senonense cap. is. in Ege uer-
 ba concludit. Percurrenti sacram scripturam passim obuium est quod liberu
 utramuis in partem hominis arbitriu assereret. At libertas Ege utramuis in parte
 quam Conc^m et scriptura tuentur ^{cum} nec^q determinatione ad unam tantum parte
 esse potest quam Baues satis esse dicit, nec sine indifferentia quam nos ponimus,
 Sed adhuc clarius Concilium Tridentinu sess. 6. cap. 5. quippe non satis habuit li-
 bertatem arbitrij communitate, sed id etiam in quo illa consisteret ea ratione
 definit. Ut qui per peccata a Deo auerti erant, per eius excitantem, atq; adiu-
 uantem gratiam ad conuertendum se ad suam ipsorum iustificacionem eodem
 gratia libere assentiendo, et cooperando disponantur. Haecenus humanam li-
 bertatem, eiusq; liberum actum satis clare asseruit, tum uero, ut illius modus,
 et indifferentiam explicaret Ege addit, ut tangente Deo cor hominis per spiri-
 tus sancti illuminationem, nec homo ipse nihil omnino agat inspiratione illa

recipiens, quippe qui et illam abijcere potest. Igitur eam indifferentiam Con
sequitur, qua voluntas migrationem, tum recipere potest, tum abijcere
quam doctrinam sic approbavit. Con^m adeo ~~quod~~ ad salutem consequendam
duxit esse necessariam, ut eam eam. 4.º in hunc modum confirmet. Si qui
dixerit liberum hominis arbitrium a Deo motum, nihil cooperari esse nec
posse dissentire si velit, anatema sit. Et cap. ult.º eisdem sessionis eum
traditam de Iustificacione doctrinam fideliter, ac firmiter non receperit
affirmet iustificari non posse. Est preterea doctrina cuius propositioni
contra communem omnium Patrum, et Scholasticorum sententiam in hac quam dixi
mus indifferentia contribuentem hominis libertatem, ita expresse Clemen
tis Epistola 3.º de officio Sacerdot. Justin. Martir. apolog. p.º pro Christianis
sentiri ibi, neque quicquam eorum laude dignum esset, nisi utraq. in partem
uertere, et quasi flectere se possent, Irenaeus lib. 4.º aduersus Ereses cap.
Tertullianus lib. de exortatione castitatis ad finem lib. de Monogamia
aduersus Marcionem ad initium ibi libertas arbitrij in utramq. partem
cessa est Origen. lib. 3.º Perianth. cap. p.º Athan. orat. contra Idoles Basil.
lib. 3.º contra Eunomia, et in illud Esai. 14. Semen reprobum, Nazian
zenus apolog. p.º Chrysost. Homil. 60. in cap. 18. Marc. Homil. 2. de Lazaro
19. in Genes. Cyrill. Alexand. lib. 4.º in Joannem cap. 3. Epifanius lib. p.º ad
Ereses cap. 19. Hieron. p.º dialog. ad Pelagianos, et ad finem lib. 3.º et Ep.
147. ad Damasum Aug. lib. 3.º de lib.º arb.º cap. 2.º et 3.º et 18. et 25. lib.
spiritu, et littera cap. 84. de predestinatione sanctorum cap. 5.º et alijs sup.
adductis, Emodius Nicinen. in eis, quae ante mille annos scripsit ad Con
stantinum. irridet libertatem, in qua in una tantum parte datur eligendi
licentia, et subiicit quare electionem nominat, ubi unam tantum partem
auerit fuisse concessam. citatur a Iuriano lib. 4.º contra Magdeburgen.
2. Damasc. 2. de fide cap. 26. in nostra potestate dicit sunt ea, quae

est nobis facere, vel non facere, et gaudere inferius nobis liberantur, quae in utramque
 aequae contringere possent, velut moveri, et non moveri, appetere, vel non appetere,
 gaudere, et non gaudere. Bernard. sem. 81. ^{in cant.} et alij Patres citati a Bellarmino lib. 4
 de lib. arb. cap. 14. ~~in cant.~~ Scholastici ferè omnes idem affirmant secuti Arist.
 1. Metaphis. tex. com. p. ubi optime d. Thomas lect. 4. et ~~in~~ eodem Arist. 3. ethicor.
 cap. 5. Magr. 2. dist. 24. cap. de libero arb. et dist. 25. initio D. Tho. p. par. q. 4.
 ar. 2. et q. 83. ar. 2. ^{et} 3. et p. 2. q. p. ar. 4. q. 22. de verit. ar. 6. q. 3. de potent.
 ar. 7. ad 13. arg. Alens. p. 2. q. 72. memb. 2. ar. 3. s. p. et s. s. et th. 3. ar. 5.
 Henric. quodlib. p. q. ^{16.} et quodlib. 14. q. 5. Maior. in 2. dist. 25. q. p. ~~de~~ eadem in
 p. dist. p. q. 6. Capred. in p. d. 38. q. p. ar. 2. ad 2. ^{contra} 4. conclus. et 2. dist.
 24. q. p. ar. 3. Henric. quodlib. p. q. p. ar. p. ~~de~~ ^{ad} in 7. ad initium ^{Castro} verbo
 libertas, Jones p. par. quodlib. 41. ar. 2. par. p. 2. et 3. Commentarij. victoria
 relect. de veniente ad usum rationis proposit. 4. n. 6. Sotus p. de natura, et
 gratia cap. 16. Ferrar. 3. cont. Gent. cap. 15. s. ad cuius evidentiam, et ferè
 omnes celeberrimos, qui omnes actum liberi nequaquam consent, qui à voluntate
 non oritur, quae habeat potestatem, atq. indifferentiam ad non operandum,
 cum operatur, vel ad oppositum actum eliciendum, quod vel ipse Bannus cum
 argumentis urgetur, fatebitur, atq. ita fatebitur, ut hoc commune esse omnium
 sapientium aptoma pronunciet, sic in Commentarij in primam partem q. 7.
 ar. 2. dub. 2. d. 3. in probatione contra Scotum apponamus verba ipsa
 Sancti Patris Philosophi, et ceteri Sapientes illud dumtaxat appellant liberum
 quod possibilitatem habet ad esse, et non esse, ita Arist. 3. ethic. cap. 4. et d. Aug.
 lib. 3. de lib. arb. cap. 3. inquit illud solum in nobis liberum est, quod in nobis est
 facere, et non facere Hieronymus in ept. ad Damascen. de filio prodigo circa
 finem Damasc. lib. 2. de fide cap. 28. Ego Bannes. Extremo loco illud est quod dili-
 gentissime advertendum quod admissa hae sententia nihil fieri, aut omitti potest,
 quod vel laude, vel reprehensione dignum sit, nullum erit peccatum, nullum

nullum meritum, nulla virtus. Neg enim peccare, aut cum merito, et uirtute
rari censenda est uoluntas, quæ dum aliquid agit, nequit non agere, nec ag
dum non agit, quippe nec peccatum, nec meritum, nec uirtus esse potest. ut
in uoluntate libertas, et indifferentia ad operandum, et non operandum defuit
ut certe in hac opinione desideratur. Quo etiam fit ut absurda omnia, quæ
ex sententiâ Iulieni, et Caluini deducuntur à doctoribus, qui magna in illum
omnia conscripserunt eodem plane modo ex hac sententiâ consequantur. Si
si uerba omittere uelimus, et rem ipsam attendere, idem plane sentiunt, ne
uero discrepant, eandem enim determinationem uoluntatis hæretici apto
tulo necessitatem ibi Catholici uocabulo prorsus contrario libertatem uocant
nem, et multi ante aduertit, et optime expendit Bellaminius tomo 3.º lib.
de libero arb.º cap.º 14. sub fin. et imò ipse Caluinus facile concedit libertatem
et liberum arbitrium. Si nulla in his uocibus indifferentia denotetur, aut
testas flectendi se in utramuis partem. Sane enim illi uehementer displicet
liberi arbitrij uoce designari hæ enim ait apud Ruardum ar. 7.º pag. 236.
2. ad finem in adiet. Colonien. 1582. quobuscumque est, qui dum alicui
homini liberum arbitrium audit, non statim concepit mentis suæ, et uol
tatis unum, qui flectere se in utramuis partem potest. Et est. seq. hæc
opponitur libertas liberum esse arbitrium, et constanter asseuero, ac præ
tibus habeo quisquis secus sentiat, si hoc liberum uocetur, quia non cogatur
sed sponte agatur sua, sed cum aliud prorsus uulgo concepiat, et imaginatur
Ege in mentem ueniat, habere tua sub potestate bonum, et malum, ut a
tribus eligere suo potest natura queat, hæc causa est cur mihi displicet
Sed contra hæc Barthelemy et Caluini libertatem indifferentiam prorsus excludo
in censura propositionis 7.º et 8.º plura dicemus

9.º Angleso. in propositionibus moralibus fer. 2.º. §. 1.º. quod respicit ad actus spontaneos
Caluini. concedere sed partim ab utraque uoluntate. cui respicit hæc potest, partim hæc quæ per se ipsam
efficaci quæ sunt. ubi hæc abijcere nequit, docet amare impediri. 3.º. lib. 1.º. idem Angleso.
in antidoto euan. Joan. a.º. c.º. 15.º. pag. 323.

Septima Prop.

Liberum hominis arbitriū a Deo motū, et excitatū non potest dissentire in sensu composito. Est Dominici Banes p.^a parte q. 23. ar. 3.º dub. 3.º ad finem conclus. ultims vers.^o Tandem advertendum ubi ait verba illa Concilij Chid.ⁿⁱ r. 6. can. 4. liberū hominis arbitriū a Deo motū, et excitatū potest dissentire, si velit, debere intelligi simpliciter loquendo, non autem in sensu composito. Et 2.^a 2.^e q. 2. ar. p.^o dub. 2.º ad 4.^m argumentū 3.º docum. vers.^o Jam vero ad objectionem, docet illam propositionem Concilij Chid.ⁿⁱ esse veram simpliciter, et absolute loquendo, et si sermo sit de divina motione excitante, et uocatione efficaci: Tunc enim simpliciter, ait, et absolute loquendo verificatur, quod homo habet potestatem dissentendi si uelit. et infra. Quid ergo mirantur isti, si dicamus, quod impossibile est in sensu composito, quod Deo sic excitanti, et uocanti homo uelit resistere, et dissentire. Similiter p.^a par. q. 23. ar. 7.º ad 3.^m argumentū: Implicat, inquit, contradictionem, quod simul stante auxilio Dei efficaci, homo non consentiat Deo uocanti, et preparanti: Et infra, Impossibile est, quod Deus proponat itum hominem preparare ad gratiam sue, et nunc, et quod iste homo non prepararetur. Et eadem q. ar. 5. dub. circa 6.^{am} et 7.^{am} conclus. ad 7.^m argumentū Jauelli, efficaciter, inquit, Deus mouet uoluntatem nostram, neq. effectus diuine uoluntatis impediri potest a uoluntati nostra, sed necesse est necessitati consequentis, et suppositionis, quod uoluntas nostra sequatur efficaciam Dei directionem, et concursum. Et infra uers. Ad illud uero Chidentini sic ait; Si Conciliū loquitur de auxilio efficaci, quo homo iustificatur, dicendum est, quod liberum arbitriū simpliciter in sensu diuiso potest dissentire, si uelit, non autem in sensu composito. Horū similia repetit multis alijs in locis, et posita alia sententiā quam mordicus defendit de p^redeterminatione uoluntatis ex ui motionis efficaci, ea tenetur asserere. sed eam sententiā infra referam propositione octaua. et ut erroneam refellam.

Doctrina, quæ in his propositionibus continetur, in primis eadem esse videtur cum
 rore, quem docuit Calvinus lib. 2. institutionum cap. 3. §. ii. cuius verba referuntur
 Quardus ar. 7. in responsione ad argumenta Caluini fol. 240. col. 2. in
 Colonienti ann. 1582. et Bellarminus lib. 6. de gratia, et lib. 1. arb. cap. 9. ad
 et cap. ii. initio. Voluntatem, inquit Calvinus, mouet Deus, non qualiter mi-
 sculis traditum est, et creditum, ut nostris postea sit electionis motioni Dei
 obtemperari, aut refragari, sed illam efficaciter efficiendo est vbi et contra
 sententiam, quam ego, et alij Pater Societatis Iesu defendimus, et multis
 uclis traditam, et creditam Calvinus facetur, sed aspicit impudenter, et eam
 ipsam sententiam, quam nos erroris damnandam esse contendimus, ut
 bellum ecclesie moueat, libenter amplectitur. Calvinum uero loqui de gratia
 et motione efficaci uerba, quæ sequuntur, aperte declarant: Sed illam effici-
 efficiendo est et infra; Nec secus accipi sententia Christi potest; omnis, qui a
 a Patre, uenit ad me, nisi ut gratia efficacem ex se doceat et quæ uerba Alber-
 Pignus refert lib. 6. de lib. arb. fol. 98. loqui uero in sensu composito manifestum
 est, quam ut probationem indigeat. nam uerba, obtemperare, et refragari moti
 Dei, quæ Calvinus uturgat, ex sua motione sensu composito inuoluunt. nemo enim
 obtemperare potest, aut refragari motioni Dei in sensu diuiso, hoc est, nulla ex parte
 motione, quod aduerbium illud Postea, aperte declarat, cum respectum
 ad motionem antea precedentem non tempore, sed natura, ac perinde de ipsa e-
 tentem, nam de illa, quæ precedit tempore, nulla est, uel fuit unquam con-
 uersa. Ex quibus constat eandem esse hæc in re Barba, et Caluini sententiam
 eam uero esse erroneam aperte probari potest ex definitione Concilij Chil-
 lens. 6. cap. 5. et can. 4. quæ, ut manifestum est ex parte 2. actorum eiusdem
 fol. 12. pag. 1. facta est contra Lutherum, et alios cuius tempestatis Egretium

In illo

In illo q^o cap. 5° cum ipso capitis initio necessitatem gr^{ae} praeuenientis, ut peccator conuertatur. Concilium proposuisset, deinde uoluntatem liberè consentire uocationi diuinæ docuisset illis uerbis; eadem gratiæ liberè assentiendū, demū explicat modū, quo libera uoluntas gratiæ præhabite per illuminationem Spiritus Sancti, et inspirationem quam recipit, assentitur, nimirū ut diuinæ uocationi cooperetur, non solum recipiendo, sed etiam agendo, non actione solum spontanea, et uoluntaria, quod Caluinus, et alij Egetici admittūt, sed et libera, atq; eo modo libera, ut possit ob inuicemam libertatem non tantū suspendere concessū, et non consentire, sed dissentire quoq; uocationi, et inspirationem abijcere; Ex enim habet; ut tangente

Deo cor hominis per Spiritus Sancti illuminationem, nec homo ipse nihil omnino agat, inspirationem illam recipiens, quippe qui illam, et abijcere potest. Et can.

4. Si quis dixerit liberū hominis arbitriū a Deo motum, et excitatum nihil cooperari assentiendo Deo excitanti, atq; uocanti, quoad obtinendam iustificationis gratiam se disponat, ac præparet, neq; posse dissentire si uelit et Anathematit.

Ergo de fide est uoluntatem, inspirationem quam recipit abijcere poss', et motioni Dei cui cooperatur assentiendo, dissentire posse si uelit.

In his definitionibus Conc^m agere de gratia, et aux^o efficaci, et ipse Dominicus Baner fatetur, et per se clarū est, tum quia Conc^m de ea gratia loquitur, cui homo cooperatur assentiendo, ut illa indicant uerba capitis. 5° eadem gratiæ liberè assentiendo, et cooperando, et illa can. 4^a. Nihil cooperari assentiendo Deo excitanti: tum etiam quia Concilium illis uerbis confutat Egetim lutheri, et Caluini dicentiū, non esse in potestate uoluntatis refragari motionem Dei; quos de motione gratiæ efficaci id dicere cerbū est, et de Caluino iam supra demonstraui. Denique quia si solum de gratia sufficienti sermo esset, facile respondere possent Egetici definitionem illam ueram esse de motione quadam remissa, et sufficienti, non uero de efficaci. Quare ut uim habeat contra eos Egeticos definitio Concilij illa uerba intelligenda sunt de qualibet motione, et gratia etiam efficaci, cui liberū arbitriū ita cooperetur,

et consentiat, ut eam possit abijcere, et illi dissentire.

At Respondet Dominicus Bannes, Conciliū eis locis loqui in sensu diuiso, hoc est
siderato libero arb.º secundum se, et sine tali auxilio; non uero in sensu compo-
sito actu existente, in voluntate cuiusmodi Dei motione, et auxilio.
Ergo responsio est aperte contra sensum, et uerba ipsius Concilij; quia
statuit liberum arbitriū a ipsa motum, et excitatum a deo posse illi dis-
sentire, et tangente Deo cor hominis, etiam inspirationem, quam recipit, posse
abijcere: quæ omnia sensu compositum aperte declarant, et actualem motum
excitationem, inspirationem, receptionem, et tactum actualem tunc tempore
quando homo dissentire potest, perspicue designant quæ de libero arbitriū
secundum se, et eo tempore, quo nullam habet motionem, et excitationem,
nullam recipit inspirationem, nec uera de illo esse potest illa propositio,
presenti tangente Deo cor hominis, interpretari, ridiculum, et erroneum
esse uideatur: Quæ terea uerba illa, dissentire, et abijcere, quæ Conc. unipa-
re propria sua ratione sensum compositum inuoluunt, et diuisum exclu-
dunt. nemo enim dicit potest dissentire non uocanti, sed uocanti; nemo abijcere in-
spirationem, quam non habet, sed quam habet; nemo resistere absenti, sed pro-
prie pugnancia loquitur, qui propositionem Concilij in sensu diuiso uerum
esse contendit. nam si liberum arbitriū ponatur absq. hoc auxilio, et motu
dei non poterit dissentire, atq. illam abijcere, sed solum non consentire,
non conuerti. Quare sicut est impossibile, ut liberum arbitriū sine ulla
uocatione uocationi consentiat: ita impossibile est, ut secundum se contra-
dictum, et sine ulla uocatione, uocationi dissentiat, et sine ulla inspiratione
inspirationem abijciat.

Secundū Nam Conc. illis uerbis de libero arb.º a Deo moto, et excitato æque defini-
cooperari auentiendo Deo excitanti, atq. uocanti; et posse dissentire si uelit. sed
ta uerba accipi debent in sensu composito de libero arb.º non secundum se sumptis

aut carente excitatione, et motione Dei, cum cooperari non possit assentiendo, nisi actu motum, et excitatum a Deo 9° et posteriora in sensu composito accipi debent, cum dissentire non possit, nisi actuali uocationi, et motioni Dei.

3° h^o Propositio Concilij in sensu diuino uera est, Eae etiam erit uera; Homo potest resistere uoluntati efficaci Dei, quam omnes Catholici, tanquam Egeticam, atq; illis sacris scripturis uerbis Excler. 13. Non est, qui possit tuis resistere uoluntati; aduersariam merito aduersantur, et nihilominus in sensu diuino fieri potest, ut non sit id, quod uult Deus, si ponamus Deum id non uelle, et uoluntatem eius a re uolita seuingamus; quod est effuere sensu diuino. Quare si propositio Ege nude posita Egetica censenda est, quoniam ui diuini uocis, Resistere, non potest admittere sensum diuino, sed necessario compositum includit, Eae quoq; propositio, Non possum dissentire motioni Dei, uel non possum inspirationem abijcere, cum ui uocum Dissentire, et Abijcere, aequae uox Resistere, sensum compositum includat, et diuinum excludat, non minus Egetica censenda erit.

Deniq; quoniam explicatis uerbis Concilij huius in sensu diuino definitio Concilij prorsus enervatur: tum quia, ut constat ex parte 2^a Actuum Concilij huius, Patres uerba illa, Nemo potest dissentire, si uelit, et illa, quippe qui illam abijcere potest, apposuerunt, ut ostenderent ex ui gratiae, et motionis diuinae quantuuis efficaci, scilicet qua homo consentit, et conuertitur, liberum uoluntatis actum non impediri. At si homo solum posset dissentire, quando non mouetur a gra, nec diuina motione excitatur, non bene ostenderetur, liberum uoluntatis actum retineri, quando homo gratiae efficaci motus praestat consentiu. Ergo Concilium definire uoluit uoluntatem posse dissentire, dum habet in se diuinam excitationem, et motionem, quae consentiu figuenit, et cautae praestat assentiendi, ac proinde non in sensu diuino, sed composito. Posterea, ut ex ipse actis constat, uerba illa Addiderunt, ut Lutherum, et alios Egeticos nostri temporis damarent, qui nunquam negarunt liberu arbitriu posse dissentire,

quando a Deo non mouetur, sed solum quando efficaciter mouetur a gratia
id quod perspicuum est ex saluini verbis, quae supra crebitalimus. Ergo
concedendum est definitionem Concilij, si in sensu diuino accipiatur, nullum
habere ad refutandam Egestin Luderi, et saluini, aut definitum esse
liberum arbitrium dissentire posse uocationi, et motioni Dei, qua actu mouet
ad consentiendum, ac proinde in sensu composito.

Confirmari potest, quae hactenus diximus de sensu definitionis Concilij Ind. ex
Patribus, qui eidem Concilio interfuerunt, si enim liberam uoluntatem Dei gratia
atque motioni, qua actu conuertitur, posse resistere, resisti, dissentire, non
consentire, reluctari, abijcere, et renuere pronunciarunt, ut perspicue constat
ex 2^a parte actuum eiusdem Concilij, praesertim fol. 24. pag. 1^a et fol. 2
pag. 2^a ex A. D. Faltrenti, et fol. 43. pag. 2. ex A. D. Lancianenti, et fol.
48. pag. 2^a ex A. D. Britomorien, et fol. 48. pag. 2^a ex A. D. Calagunita,
fol. 51. pag. 2^a ex A. D. Generali Heremitarum, multisque alijs, et denique
summa Responcioni, quae in Congregatione, quae habentur fol. 53. pag. 2^a
Eis uerbis, ex parte hominis requiritur, quod diuinae uocationi consentium
praestet, nec resistat: potest enim homo reluctari diuinae uocationi iuxta
id, quod habetur Proverb. 1°, uocauit, et resistit, et Matt. 23, quod
uoluit congregare filios tuos, et noluit; et Actuum 7° uos resistitis ^{spiritui} spiritui
Sancto, et fol. 54. pag. 1^a ex illis uerbis, quae tanquam Aug. lib. de dogm.
citantur, Initium scilicet salutis nostrae Deo miserante habemus, ut
acquiescamus salutiferae uocationi, nostrae potestatis est, et quod magna
inuidione dignum est, nullus ex tot Patribus Concilij contrariam sententiam
quae affirmat uoluntatem dissentire non posse gratis, et motioni efficaci Dei, ad
asseruit, aut indicauit. Nec dici potest eos non loqui in sensu composito, cum
loquantur de diuina uocatione, cui praestet homo consentium, nec resistit,
illi dissentire potest, et resistere, ut in 1° decreto quod refertur fol. 91.

2. definitum fuit, ut perspicuum est ex verbis supracitatis; imò cum fol. 134. pag. p.^a quidam ex Theologi proposuissent, ut illis verbis can. 3. Sicut potest dissentire, adderetur, comuni vocationi, quòd idem aliqui Patres fol. 166. pag. p.^a dixerunt addendum; Conciliū tamen illa verba, comuni vocationi nec addidit, nec censuit addenda, ^{fol. 149} ne Ereticis, contra quos agebat, et illorum sententię, qui voluntatem alicui speciali vocationi dissentire non posse affirmant, aliquo modo favere videretur. (Cum vero fol. 263. pag. 2.^a Propositum esset circa illa verba, Inspirationem illam accipiat, ut adderetur, quam tamen et non accipere in potestate tua est, et fol. 267. pag. 2.^a ut adderentur can. 3.º verba illa, sicut etiam dissentire potest, totius Concilij consentum addita fuisse, et in Concilio typis excusso habentur.

Confirmatur præterea eam, quam explicuimus fuisse mentem Concilij Trid.ⁿⁱ ex ijs, quę refert Joannes à Bononia lib. de prædestinat.^o parte 2.^a de lib.^o arb.^o fol. 103. in editione Louanienti anni 1555. qui cum quorundam Catholicorū interpretationem illius loci Trid.ⁿⁱ Synodi rescribit; Ceterum quia non desunt modi homines, quamvis omni pietate præditi, aliter de libero hominis assensu, dum iustificamur, quam nos, sentientes; ac ideo eius Decretum Concilij clausuram doctrinam obcurari conari quodammodo videntur, dum dicunt hominem habere libertatem arbitrij, ut exhortationi, admonitioniq; diuinę resistere possit; sed ijs inspirationibus, atq; admonitionibus suppositis nullū resistere arbitriū. obscurare autem dixi, quoniam ex dictis Ab.^{mi} V. Hieronymi à Bononia Sedi Ap.^{ce} Huntij dignissimi, necnon Archiepiscopi Comsani professoris Theologi peritissimi, atq; Jacobi Salabij Mag.^{ri} epimij apud Carolū Imperatorem v.^m cognomento maximū residentis, eandem opinionem in Sancta Trid.ⁿⁱ Synodo fuisse summa diligentia à Patribus discussam, et tanquam minus probabilem optimo Jure percepti reiectam. Hęc ille. ergo non solum fuit mens Concilij definire supposita diuina inspiratione, et motione, posse dissentire, et resistere, sed etiam aliquando

re ipsa dissentire, et resistere. quod aperte probant illa sacram^u literar^u tribu-
nibus Theologi, et Pat^r Concilij Sidⁿ in suis Congregationibus, et disputationibus
uti sunt, quæ in illa 2^a parte actor^u referuntur loco supra citato, præsertim
illud Paucior^u p^o. vocavi, et veni^tis Matt. 23. quoties v^oli congregare
filios tuos, et nolueris Actor^u 7° vos semper spiritui Sancto resistitis, sic
Pat^r verbi, ita et vos. ex quibus locis non solum colligitur facultas resis-
tendi, et dissentendi diuinæ uocationi, sed eam cuiusmodi esse, ut loque-
secundū mores hominū ad actum reduci possit, imō re ipsa aduertat, quæ
confirmari etiam potest ex illo 2^a Conth. 6°. Exhortamur, ne in vacuum
Dei gratiam recipiatis. Ergo gratia Dei, saltem qua communiter homin^u
mouentur, talis est natura, ut in vacuum recipi possit, et aliquando reci-
piatur, si voluntas illi non consentiat, aut re ipsa dissentiat: alioquin
locum non haberet Pauli exhortatio ut infra propositione actua ostendit.
Est igitur eius conditionis, cui possit voluntas sua nequitia dissentire
et resistere, eamque abijcere, ut docuit Conc^m Sid^m.
Contra eandem Ban^r sententiam est Conc^m Senonense, in decreto is. fidei co-
lutheranos, præsertim ibi. Neg enim liberum arbitriū asserentis, diuina
excludimus propterea grām quod illi (Eretici scilicet, falso toties iniquos
non uerentur, atq; hoc fumo credulorū oculos perstringere, sed iuxta sen-
tentiā eō extendimus, ut uoluntas humana misericordiæ præuenienti
auxilio suffulta sese conuertat in Deum etc. Deinde subiicit, Neg tamē
tanta gratiæ necessitas libero præiudicat arbitrio, cum illa semper sit
prompta, nec deniq; tale sit cuiusmodi Dei tradentis auxilium, cui re-
sisti non possit. quid aptius dici potuit! Hoc ipsum Conc^m ibidem præ-
ex locis sacre scripturæ supra citatis, quoties n. ait, Dominus uoluit con-
gregare filios Hierusalem, sicut gallina congregat pullos suos sub alas
noluerunt! frustra certē Stephanus Iudæos dura ceruicij, et uicini

cordis argueret, qui semper Spiritui Sancto resistit. Quod Paulus Thesa-
lonicenses admoneret, Spiritum ne extinguerent, si divinis inspirationibus
inevitabiliter raperentur. Irasit quidem Deus, sed in eius odorem currimus
non ui, non unco raptamur, quod expressius dici potuit ad physicam illa de-
terminationem diuini concursus, cui voluntas nec dissentire potest, nec
resistere, ab ecclesia eliminandam!

Contra eandem sententiam est comuni Patrum consensus, praesertim Aug^s, qui optimus
gratiae Magister semper est habitus, uos Celestinus Papa dixit in Ep^{ta} ad Episcopos
Gallicae. Aug^s. Ergo lib. de spiritu, et littera cap. 34. explicans donum uocationis
quod non est in nostra potestate. Ege ait, Nemo habet potestatem quod ei ueniat
in mentem, sed consentire, uel dissentire propriae uoluntatis est: Et post pauca,
Profecto, et ipsum uelle credere, Deus operatur in homine, et in omnibus mise-
ricordia eius prauehit nos, consentire autem uocationi Dei, uel ab ea dissen-
tire propriae uoluntatis est. Quis in loco Augⁿⁱ loqui de gratia prauehit, et
uocatione efficiat, qua Deus non solum trahet, sed etiam persuadet, clare
constat ex uerbis sequentibus, et haec posita docet nostrae uoluntatis esse illi
consentire uel ab ea dissentire: Ergo gratia, qua Deus persuadet, non est talis
naturae, nec ita efficaciter determinat uoluntatem, ut ab ea dissentire non
possit. Similia docet Aug^s lib. de predestinat^o sanctorum cap. 5° ibi, Non quia
credere uel non credere non est in arbitrio uoluntatis humanae; et lib^o 9° ad
Simplicianum q. 2^a, et lib. de dono perseuerantis cap. 14. et li^o 12. de Ciuitate Dei
cap. 6°, et omnibus illis in locis, quibus efficaciam gratiae in sola uocatione, et
suauitate quaedam in uoluntate producta conhibuit: de quibus infra propositioni
7^a dicemus, et in omnibus illis, in quibus docet, C^o duobus aequali uocatione uo-
catis alterum conuerti, alterum non item. Similia docet B. Prosper optimus
Augustini interpres lib. 2. de uocat. gent. cap. 8. ad finem, et cap. 9. alias cap.
26. et 27. ubi cum dixisset uoluntatem hominis esse necessariam post gratiam,

hi de illa ait, De sua habens mutabilitate, si deficit; de gratia opitulatio-
ni proficit; et infra, quod a multis refutatur, ipsorum est nequitia; quod a
a multis suscipitur, et gratia est diuina, et voluntatis humanae: et paulo
ferius cap. illo 9. alias 27. qui ad obediendum tibi, ipsum uelle tui donat, ut
a perseuerantibus illam mutabilitatem, quae potest nolle, non auferat: alioquin
nemo unquam fidelium recessit a fide; et paulo post, Nec collatam tibi
tiam negligeret. 9. ex Prospero sententia gratia, qua homines a Deo me-
uentur, talis est naturae, ut refutari possit, nec per illam auferatur volu-
tatis facultas, quae ab illa recedere, eamque negligere possit, et nolle; et cap.
contra Collatorem, illa Cassiani uerba, Nobis uero est ut quodidie attri-
bem gratiam humiliter subsequamur ne dura ceruice eidem resistentes,
reamur audire. Indurauerunt corda tua etc. Prosper docet recte fu-
tradita a Cassiano, et subiungit, Ne putaretur nil superesse, quod per
arbitrium ageretur. Ergo existimat in voluntatis potestate esse, subsequi
gratiam, aut eidem resistere. Idem aperte sentit, et explicat Clemen-
Papa Epist. 3. Decret. de officio Sacerdotum; Irenaeus lib. 4. ad. Geresi cap. 71.
Iulianus in Genesi sub initium, et Rom. 22. Cyrillus Alexand. lib. 8. contra
Iulianum circa finem, et lib. 11. in Ioan. cap. 21. Auctor libri de eulogia. dicit
cap. 21. ubi, Initium salutis Deam misericordiam habemus, acquiescere autem
diuinae inspirationi nostrae potestatis est. Quod etiam docet Bernardus de uita
uioni domo cap. 68. ad finem. Denique Anselmus, qui in illud Matt. 6. Fiat
luntas tua, asserit hominem, licet uoluntati Iustitiae Dei resistere non
possit tamen resistere uoluntati, quia ei Deus misericordiam confert. De
abiecit tibi, Paulum saltem uideri coactum a uoluntate Dei; et respondet
non ita esse, quia licet esset percussus, uoluntas tamen erat libera, ut
resisteret, si uellet; uult 9. uoluntatem humanam resistere posse gratia, et
motu diuinae a uoluntate misericordiae Dei prouenienti. Libro uero

concordia

concordia gratiæ, et liberi arbitrij cap. 2. Quodam aut, preceita, et predestinata non eueniunt ea necessitati, quæ præcedit eam, et facit, sed ea, quæ eam sequitur: non enim ea Deus, quamuis prædestinet, facit uoluntatem cogendo, aut uoluntati resistendo, sed in sua illam potestate dimittendo. Similia docet lib. 2.º cur Deus homo cap. 28. et alijs in locis; atq; alij præterea S. Patres, quos breuitati studens non commemorabo. Solum asseram B. Franciscum, qui auctore D. Bonauentura in eius uita, ut humilitatem melius conseruaret, cogitare sope solebat alios peccatores, si accepissent à Deo gratiam, quam ipse acceperat, maiorem in Dei obsequio facturus fuisse profectum. eandem rationem conseruandæ humilitatis S. Bonauentura tract. p.º opus. ad finem, et Beatus Vincentius Ferrerius tract. de uita spiritali cap. 3.º tradiderunt. At huiusmodi ratio locum habere non posset, si gratia, cui B. Franciscus consentiebat, talis esset nature, ut eius uoluntas illi nec dissentire posset, nec resistere. Ex scholasticis hoc igitur aperte docent insignes illi duo D. Thomæ præceptores, tum Albertus Magnus p.º parte sum. tract. ib. q. 63. m. 3. ar. 2. ad argumenta proposita part. p.º præsertim ad 3.º ibi, quia iste liberij arbitrij erit, potest ponere obstaculum spui s.º, et operationi diuinæ; et potest impedire et. Idem in solutione ad argumenta proposita particula 2.º repetit. tum et Alenti, p.º part. sum. q. 26. memb. 4. ar. 3.º ex Damasceno, ubi et resistantia, et contradictionem liberi arbitrij respectu prouid.º concedit: et q. 40. memb. 4. in solutione ad 3.º bene explicat, etiam si contrarium fiat, non fieri contra Dei uoluntatem, et in actibus liberij omnem reijit prædeterminationem.

Castrese a ex principijs D. Thomæ idem perspicue colligitur: nam p.º p.º q. 19. ar. 8. postquam optime explicuit diuinam uoluntatem non impedire contingentiam aeru, ad potius eam stabilire, explicat modum, quo id exequatur, uidelicet quoniam effectibus necessarijs causas præparat necessarias; effectibus uero contingentibus causas contingentes, et defectibiles. cum g.º præcipua causa, quam deus aetui supernaturali

libero, et contingenti preparavit, sit motio gratiæ, qua voluntas excitatur, et
tur ad consentum, absq; dubio ex sententia d. Thomæ hęc causa defectibilis erit,
contingens ratione voluntatis liberę, sine qua non potest consentum efficere.
illa non ita determinabit voluntatem, ut dissentire non possit, nec resistere.
Lasterea d. Thomæ p.^a 2.^a q. 10. ar. 4.º nostram confirmat sententiam illi,
quia igitur voluntas est actuum principiū, non determinatum ad unum,
indifferenter se habens ad multa, si deus ipsam movet, quod non ex necessitate
ad unum determinat, sed remanet motus eius contingens. Ergo si potest
motione, voluntas non determinatur ad unum, illa potest dissentire
ex sententia d. Thomæ. Similia docet p.^a par. 9. 41. ar. 2.º et 9. 3. de pot.
ar. 7.º ad 13.^m argumentū, et alijs in locis adducendis propositione 3.^a
Ex discipulis vero d. Thomæ idem docent Agidius in 2.º sent.
ar. 9.º vers. Tenetimus ergo, et dist. 7. q. 9.º ar. 2.º vers. Sunt autem alij
tut, præsertim ibi, deus semper, vel quasi semper facit cuiusmodi impetus
animabus nostris, quos possumus sequi, et non sequi et c. Idem docent Henr.
quodl. 9.º q. 9.º ar. 9.º, Capredus in 2.º d. 28. q. 9.º ar. 3. ad 12. contra
conclusionem, Caietanus p.^a 1.^a q. 14. ar. 13. §. Nec subinendus est Scotus
q. 19. ar. 8. ad finem, et p.^a 2.^a q. 11. ar. 2. §. ad hoc dicitur, præsertim ibi
voluntas mota a deo ad cuiusmodi novū velle et c. et infra, est tamen
velle ipsius elicitive, et est liberū, quia potest dissentire a tali velle: Item
3.º cont. Gent. cap. 139. §. Ad cuius evidentiam, ibi, Homo autem est liber
arbitrij, potestq; divinam motionem sequi, et non sequi. Pro eadem facit
contra Gent. cap. 67. §. ad evidentiam 2.º dubij. Scotus p.^a de natura
et gratia cap. 16. illis verbis, quando autem deus cum libero homine con
cunit, non vult illud fieri, nisi salva libera voluntate, qua idcirco
vere deo potest iuxta illud Actor 7.º vos spiritui sancto resistitis,
ad finem 4.º sentent. in quibusdam explicationibus suarū opinionum
vers. quidam

60

vers^o: quidam uero circa illud Joannis 6°: Nemo potest uenire ad me, nisi Pater tra-
xerit eum; sic ait; Subiungit, qui audit, et discit, uenit ad me, quasi in nostra
potestate sit trahenti dissentire, aut consentire.

Ex alijs scolasticis, et scriptoribus contra Epretrios idem docent Gregorius in 2°. d. 28. g. p^a
ar. 3. ad 12. ubi probat necessariam esse gratiam prouenientem; in potestate tamen
uoluntatis esse sequi, aut non sequi eius motionem: quam doctrinam conformem esse
D. Thoma, docet Capred. loco supra citato, Quadensii lib^o. p^o. doctrinalis fidei cap.
28. num. 9°. multis confirmat eandem sententiam, et docet contrariam esse nouam,
et periculosam, neq; aliquid reperiri in antiquis Doctoribus, quod illi consonet, etiam
si illud ceperit contentur Doctores, qui eandem sententiam defendunt. Nicolau de
Kira tractatu p^o. particula 3. in disputatione de diuina uoluntatis extentione
ad 3^m. ubi ait, Diuina uoluntate assistente, et prouocante, uoluntatem
nostram posse non agere. Quardus ar. 7°. sapè idem docet, doctè distinguens
de intentione, et motione Dei, et affirmans uoluntatem nostram posse resis-
tere diuino instinctui; quod ait esse definitum in Tridentino licet diuina in-
tentioni resistere non possit. Idem egressè docet, et fusius Antonius de
Sorduba lib. p^o. questionarij q. 33. dub. x. post 1^m repositionem Alfonso de Castro
lib^o. de Reges. verbo, natura, Epretrij p^o. conclus. 4^a. et uerbo, Liberum arbitrium
ad 2^{am} obiectionem: Auctores censurę Academicę Colonientis dialog. 2°. pag. 36.
contra errores Catharismi Mondemij, Jacobus Parua lib. 4°. orthodoxe expositionis
pag. 141. et 139. Joannes a Bononia lib^o. de predestinatione p^{te}. 2^a. de libero ar-
bitrio pag. 103. Stapleonijs lib. 4°. de Justificatione cap. 8, et in Promptuario
Catholico p^{te}. 2^a. concione in die S. Stephani, ubi ait, esse prout in humana
uoluntate positum, uelit ne gratiam oblatam acceptare, an repudiare, semelq;
acceptam retinere, an abicere in scripturis sacris bene uersato dubium esse
non potest ubi plurima adducit loca quibus id confirmet, et in explicatione
Euangelij feria 6^a. Ebbomade p^o. quadragesimę n°. 2°. fusius de hac re agens

sapissime idem docet, et probat contra Caluinum. Cicerus Petri Episcopus Leonardus
libro de libero arb. cap. 2. et 8. fusius, et optime cap. 9. et 10; Bellarminus
controvertia 3. libro p. de gra. et libero arb. cap. 12; Joannes Leclit in Enchiridion
cap. 31. pro eadem sententia, Scotus, Gabriel, et alij Scholastici adducendi infra
propositio 8. et alij Doctores, qui docent, e duobus aequalibus motionibus gratia
habentibus alterum dumtaxat consentire, alterum vero dissentire, aut minus
promoueri, ut vgo de s. Victoris in annotationibus ad caput 9. Epistolae ad Romanos
Albitiodorensis lib. 2. Summe tractatu 2. cap. 3.; Bonaventura in 4. dicitur
ar. 4. conclus. p. Dionisius Cisterciensis 2. dist. 26. ar. 3. Diedo. tractatu
de redemptione generis humani cap. 2. p. 3. Quard. ar. 7. propositione 7.
10.; Scotus p. de natura, et gratia cap. 16.; Bellarminus libro 6. de libero
arb. cap. 15. sent. 9.; Vega lib. 6. in Tridentinum cap. 9.; Joannes a Bononia
lib. de predestinatione p. 2. de lib. arb. pag. 131.; Stapleton. lib. 4. de in-
fificatione cap. 8. qui aperte docent eum qui non conuertitur, dissentire gratia
ut alios pretermittat, qui pro eadem sententia adduci possunt, finem faciamus
uissimis illis Alberti. Sigij uerbis lib. 6. de libero arb. fol. 98. ubi postquam
trahat illa Caluini uerba, voluntatem mouet, scilicet Deus, non qualiter
seculis traditum est, et creditum, ut nobis potest electionis sit motioni eius ob-
temperare, aut asfragari, sed illam efficaciter efficiendo. Sigij uerbis res-
pondet; omnibus ab initio saeculi scriptum uerissime traditum esse, et creditum
iam euidenter a nobis demonstratum est, aduersus quod nil nos mouet, Caluini
contraria assertio.

Octaua Propositio.

Nulla 2. causa potest operari nisi sit efficaciter a p. determinata, et nulla causa
potest epi ab eius determinatione. Haec propositio detumta est ex duplici loco
mirici Barnes; nam in p. uidelicet p. parte 9. 14. ar. 13. dub. ult. uer.

Ad hoc respondetur col. 327. in editione Romana 1584. sic ait, Si concursus p^o cas non esset efficax ad determinandum omnes causas 2°, nulla 2° causa operaretur sui effectum, quia nulla 2° causa potest operari, nisi sit efficaciter a p^o determinata. In 2° uero loco, nimirum eadem q^o et dub. col. 325. uer^o. Haecenus explicuimus; Ista, inquit, necessitas sumitur ex efficacissima p^o cas virtuti, quae ita determinat omnes causas 2° ad suos effectus producendos, quod nulla causa 2° potest exire ab eius determinatione. Praeterea quest^o illa 14. ar. 13. dub. p^o 8. Sed aduertendum est col. 313. Sicut causa, inquit, contingentes, prout subduntur determinationi p^o causae, sunt determinatae, et completae ad operandum in sensu composito, tamen simpliciter, et in sensu diuiso contingentes manent, et indeterminatae et quod saepe cepit in illo art^o. et ad effectus contingentes, qui pendent a libera uoluntate, extendit. Denique auxilio efficaci praedeterminari efficaciter uoluntatem saepe docet in censura meauri proponum, quam S. uic. sancto Tribunali exhibuit, praesertim in responsione ad allegationes Alphabeto prima p^o et Alphabeto 2° littera S. et in assertionibus excusati Salmantis ann. 1594. in quorum ultima haec habet; Futura contingencia certo, et infallibiliter cognoscuntur a Deo in determinatione suae uoluntatis, quae absolute, et ante praecursionem operum, praedeterminauit quoad substantiam, et singulas circumsantias particulares omnes actus liberos supernaturales, et naturales et similia docet Zumelius p^o parte 9. 13. ar. 3° ^{quest^o} ~~quest^o~~ 7° conclus. 2° et saepe alias sane non solum determinationem, sed etiam praedeterminationem appellans.

Censura

Haec doctrina est radix, et origo multorum errorum, quos docent haeretici nostrae tempestatis, imo ex hoc principio feri omnes suas Egeses Lutherus, Caluinus, et alij haeretici deduxerunt. ideo enim negarunt liberum hominis arbitrium, quia ex motione diuini concursus ita ad unum determinatur, ut illi refragari non possit;

ideo Deum causam esse solam bonorum actuum, causam etiam peccatorum esse dixerunt, multaq; alia erronea, et Eretica collegerunt, ut in alio scripserim fusius demonstrabo. At ex eodem principio Banes similia dogmata deducit, et combat ex propositionibus supra adductis, et infra adducendis. Ideo enim a voluntate indifferentiam excludit in sentu composito, ut Eretici; illi displicet dici, Deum non esse causam solam, et adequatam conuersionis, ut etiam displicet Ereticis; ideo uoluntatem a Deo ad entitatem peccati terminari contendit, quod pariter contendunt Eretici.

Hanc doctrinam de determinatione, antecedenti uoluntati, seu, ut ipsi dicunt, p̄determinatione, qua posita, uoluntas non possit dissentire, aut aliter operari, esse periculosam; cum uidebimus consentire, et scandalum Ereticis continere; et nihil illi consonum in antiquis Ecclēsijs Patribus reperiri docet tradit ualidentis lib. 1.º doctrinalis fidei cap. 25. n.º 9.º Bellarminus uero in peruehigandis, et refellendis Ereticorum erroribus solertissimus, antequam controversia inter me, et dominicum Banes tam acriter disceptaretur libro 1.º de libero arb.º cap. 12. §. Hæc opinio, de hæc Banes sent.º Ege pronunciauit. Hæc opinio uidebatur mihi aut esse omnino eadem cum errore Caluini, et Suederou nouum; aut parum ab illo distare: et lib. 4.º de libero arb.º cap. 14. postquam tendit eandem sententiam repugnare, sacra scriptura, et testimonijs Patrum multaq; absurda ex ea deduci ad finem illius capituli §. Denique, Sententia inquit, que ponit p̄determinationem istam in uoluntate, non uidebatur posse distingui a sententia Ereticorum negantium liberum arb.º, nisi quoad uocem quare, ut alios errores p̄sternam, qui ex hæc doctrina deducuntur, quos p̄ximis censuris p̄cedentibus refutauim, partim sequentibus refellam, Sic uoluntatis determinatione sequi libertatem nostram uoluntatis funditus euerit, nam libertas consistit in indifferentia ad operandum, uel non operandum, ut aperte colligitur ex sacris litteris, Concilijs, Patribus

supra propositione b.^a commemoratis; et ipse Banes fatetur p.^a parte q. 41. ar. 2.º dub.
 2.º dicto 3.º in probatione contra Scotum ex omnium sapientum sententia. Sed
 Ege determinatio tollit illam indifferentiam libertatis, cum determinatio sit omnino
 opposita indifferenti; 9.º tollit libertatem.

Confirmatur nam voluntas, posita illa determinatione, non potest non operari, nec potest
 facere, ne ponatur illa determinatio, ut Banes ipse concedit: 9.º omnino non potest non
 operari, sed necessario operari debet. Consequentia probatur, tum quia d. Tho. 3.^a p.^{te}
 q. 18. ar. 4.º ad 3.^m ex eo probat libertatem voluntatis xpi, quod licet esset deter-
 minata ad bonum, non tamen erat determinata ad hoc, uel illud bonum: ubi agt.^e
 significat, ut voluntas libere operetur, debere operari sine determinatione pre-
 cedenti, ac proinde cum indifferentia ad hoc, uel illud bonum; tum etiam quia
 ipse Banes p.^a p.^{te} q. 14. ar. 13.º docet, quod si voluntas esset totaliter deter-
 minata a scientia Dei, nullus esset vnus libertatis, et q. 18. ar. p.^o dicto p.^o
 simili rationatione, utitur contra Scotum, uidelicet si Deus operaretur ne-
 cessitate nature, tunc nullam fore in rebus libertatem, ubi ex illa supposi-
 tione antecedenti, quod Deus operaretur necessitate nature, infert necessario
 in voluntate non fore facultatem, qua aliter operaretur, atq. ita necessario
 operari debere: 9.º pari ratione ex illa suppositione totali determinationis ante-
 cedentis diuini concursus, qua voluntas ad vnum determinatur, colligi necesse
 est, non esse in voluntate ullam indifferentiam, nec liberam facultatem aliter
 operandi, licet enim liberum sit deo ponere talem determinationem in voluntate
 creata, creata tamen voluntati id liberum non est, cum nec in eius potestate
 sit efficere, ut efficax determinatio diuini concursus detur, uel non detur,
 quemadmodum concedunt aduersarij, nec in eius potestate sit disiungere conse-
 quens, scilicet operari, ab antecedente, quod est illa efficax determinatio: ergo
 si antecedens, nimirum illa determinatio, nullo modo est in nostra potestate, negent con-
 sequens, uidelicet operari, cum illa posita, voluntas non possit non operari, ac proinde illa operatio

non erit libera.

Confirmatur preterea, quia quando voluntas operatur necessario ex suppositione antecedenti, quæ nullo modo à voluntate dependet, non operatur liberè, presentis suppositio sit intrinseca, sed cuiusmodi est efficax motio, et determinatio concurrentis: q^o tollit unum liberum voluntatis. Maior est doctrina Anselmi licet cur deus homo cap. 18. et de concordia predestinationis cap. 1° et 2°. ubi cap. distinguit duas necessitates, alteram precedentem, quæ facit rem esse, alteram vero sequentem, quæ ex libera voluntate descendit: atq; eam posteriorem non esse contrariam libertati, cum ex ipsa libertate procedat: illam vero necessitatem, quæ rem precedit contrariam esse ait libertati: et ideo cap. ad med^m ait bona predestinata non euenire ex necessitate, quæ precedit rem, sed ex ea, quæ rem sequitur, et rationem reddit, quia illa facit Deus non cogendo voluntatem, sed illam in sua potestate dimittendo. quam Anselmi indicat d. Pro. 1^a parte q. 82. ar. 1°, et fuse explicat. physicorū lect^o 18. Albertus 1^a pte. sum^m tract. 18. q. 61. memb. 5° et in dist. 39. ar. 4° et dist. 40. ar. 13. Alen^s 1^a parte q. 24. memb. 5° et communis scolasticorū sententia colligitur ex Aug^o lib. 5° de Ciuitate cap. 10., atq; epalis Patribus, ut refert, et optimè explicat vualdentis doctrinalis fidei cap. 25. Ex quibus constat necessitatem operandi, quæ antecedit operationem, et consentum voluntatis, etiam in sensu composito esse contrariam vsui libertatis, quod explicari facile potest manifestis exemplis amor. n. quo Beati diligunt Deum, propterea non est liber, quia licet ortum habeat ex potentia natura sua libera, et amante Deum motu spontaneo, tamen necessario ex suppositione antecedenti conditioni Dei, q^o necessitate operandi in voluntate ex suppositione antecedenti impedire potest ortum libertatis, quando oritur ex suppositione, quæ non pendet à libertate, cuiusmodi proculdubio est suppositio determinationis efficax concurrentis, dicitur

cum antecedit consentum voluntatis, et ab eius libertate non dependeat. Posterea quia si Deus uellet necessitate voluntatem ad operandum, quod facere potest, ut supponit S. Thomas 1^a 2^a q. 6. ar. 4°. et docet q. 22. de veritate ar. 8° in corpore, et Scotus in 4° dist. 49. q. 6. 5. dico ergo, et alij scolastici in 2° dist. 15. Tunc certe ea necessitas impediret actualem usum libertatis, ita ut consensus ex tali necessitate elicitus, liber non esset; idq. solum quia uiretur necess^o ex supposit^o antecedente diuine determinatis independentis a voluntate; q^o si crepta uoluntas ex suppositione antecedentis motionis, et determinationis diuine consentit, necessitas in diuina orta impedit usum libertatis, ita ut operatio eo modo elicitata non sit libera. quare optime D. Tho: illa q^o 22. de veritate ar. 8. cum dixerit uoluntati posse a Deo necessitatem inferri, addidit id debere fieri per inclinationem, ex qua uoluntas ex necessitate moueretur, sicut, inquit, conbrigit in beatis, nam quando forma superaddita non est usquequaq. perfecta, sicut in uiatoribus, tunc uoluntas inclinatur quidem, sed non ex necessitate. putauit q^o S. Thomas, quod si uoluntas inclinaretur ex necessitate ab aliqua forma, eius libertas tolleretur, igitur necessitas operandi ex forma antecedenti; et que non pendet a libertate, contraria est usui libertatis.

Hec instantis, que adduci solent ad probandum necessitatem ex suppositione, seu in sensu composito, non impediret libertatem, sunt alicuius momenti, contra ea, que diximus solum. n. ostendit necessitatem in sensu composito, et ex suppositione dependenti a uoluntate, uel aliquo modo inuolente, aut respiciente liberum eius consenti non esse impedimento libertati, quia necessitas ex cuiusmodi suppositione dependente a libertate intinseci supponit liberam determinationem uoluntatis, et ideo illam non potest euertere. Cuiusmodi autem est illa necessitas, qua necesse est fieri omnia, que diuina scientia representat, tanquam futura, uel in diuinis litteris reuelata sunt: scientia enim ex propria sua ratione supponit obiectum esse futurum, et uoluntatem libere

esse operaturam, quare necessitas, quae intelligitur esse supposita tali
entia, necessitas est consequens, si quidem supponit obiectum suum quod
dependens est a determinatione voluntatis. nam, ut constat ex communibus
sententia, non quia aliquid scitur a deo, futurum est; sed contra
quia futurum est, cognoscitur a deo futurum esse, ut docent Hieronymus dialo-
gus contra Pelagianos Hieremias 26. et Ezechiel 2. Chrysostomus Romil. 60. in Ma-
thaeo. Origenes lib. 7. in caput ^{1. m.} ad Romanos, et lib. 2. contra Celsum pag. 78. in
Dialogo contra Manicheos. Iulianus q. 58. Cyrillus lib. 9. in Joannem cap. 1.
Augustinus lib. 5. de Civitate Dei cap. 10. Beda q. 13. e. varijs, et alij quorum
verba retuli in nostra concordia disput. 50. circa ar. 13. q. 14. sancti
quos Patres sequuti sunt feri omnes scholastici in p. dist. 38. Alentis p. 1.
q. 32. membr. 3. et Abulensis Josue ii. q. 76. ad medium, et Matth. 18. q.
qui eodem modo docet frequentiam non tollere libertatem, quia supponit
operationem, non precedit.

Ex quibus aperte constat non satis esse, ut necessitas non tollat libertatem, esse
sensu composito, aut ex suppositione, si quidem aliqua suppositio libertatem
evertit, ut ex dictis manifestum est. et certe Calvinus, et alij Protestanti nihil
aliud voluerunt, nisi ex suppositione divinae motionis, et in sensu composito
libertatem illi nec dissentire, nec refragari posse, atque ideo necessitari, ut patet
ex verbis Calvini, quae supra retulimus: quibus similia refert ex Lutero
Oppensis ar. 36. contra Lutherum; Hobis, inquit Lutherus, ad inferna spectan-
tibus res apparent arbitrarie, sed ad superna spectantibus omnia sunt ne-
cessaria, quia non sicut nos, sed sicut ^{ille} pueri, ita videmus, facimus, patimur
omnes, et omnia. Requiritur ergo, ut suppositio sit dependens a voluntate
atque ita necessitas ex illa procedens sit consequens. nam antecedens cum sit
independens a voluntate, etiam in sensu composito contraria est libertati
quod vel ipse Bañez fateatur p. 1. q. 14. ar. 13. ver. Pro Eius solutione

intelligentia est. 325. in editione Romana ann. 1584. Cum ait; quid prodest, quod
 mea voluntas absolute, et secundum suam naturam considerata, habeat liber-
 tatem ad legendum, vel non legendum eras, si supposita scientia dei de lectione
 eras futura, non potest non legere, sed est totaliter determinata ad legendum?
 quia reuera juxta Eune sententiam voluntas nunquam utitur tua libertate, et
 ex consequenti nullus effectus est liber. Ergo cum voluntas humana ex
 suppositione diuinae motionis, et determinationis efficaciis Dei, ex sententia
 ipsius Bañes, non potest non operari, nec potest in sensu composito dissentire,
 nullus eius actus erit liber. quid enim prodest, ut ipse inquit, quod voluntas
 absolute sit libera, si posita efficaci motione Dei, est totaliter determinata ita,
 ut non potest non consentire, nec potest illi dissentire? que enim potest esse liber-
 tas, aut electio, ubi una tantum pars est concessa? ut recte dixit ante mille
 annos Ennodius ad Constantium apud Iulianum lib. 4.º pro Epistolis Pontificijs
 cap. 2.º quare Concilium Chid. sess. 6. cap. 5. et can. 4.º, ut hanc totalem determi-
 nationem excluderet, posita etiam motione Dei, definit voluntatem posse
 dissentire, et illam abijcere: Neg hoc est contra efficaciam diuinae motionis, cum
 non proueniat ex impotentia, sed potius ex sapientia, providentia, et volun-
 tate ipsius primi motoris, qui, quamuis voluntas possit non consentire, et dissen-
 tire, efficaciter facit, ut voluntas infallibiliter consentiat, nec repugnat perse
 et absolute posita dei motione, non moueri voluntatem illo actu, seu motu libero
 consentiendi, ad quem talis motio dirigitur, nam que ad hoc non sunt correlatiua
 mouere, et moueri, quando una motio comparatur ad alium actum, et non
 tantum, ut uia ad terminum: quo modo loquitur est Augustinus, cum dixit
 eum, qui sic mouetur, non posse non sentire motionem, posse autem non con-
 sentire.

Denique hoc Bañes sententia contraria esse uidetur sacris litteris, Concilijs, et Sabitis: et
 in primis sacris litteris aduersari probatur ex illis ecclesijs. Deus ab initio constituit

Hominem, et reliquit illum in manu consilij sui: et infra; Apponit tibi aquam
ignem: ad quod uolueris, porrige manum. ^{ante} facte hominem uita, et mors; bonum, et
quod placuerit ei, dabitur illi. at si deus omnes actiones efficaciter determinat
ita, ut illi determinationi resistere non possit, quomodo dici potest reliquit
Hominem in manu consilij sui? id enim in alicuius potestate relinqui tur,
liberum est, illud facere, uel non facere: quod uerba sequentia aperte declarant.
Ad quod uolueris, porrige manum tuam, sive ad ignem, sive ad aquam,
sive ad bonum, sive ad malum, liberum tibi est, ^{te} determinare: ex te ad malum
ad bonum cum auxilio gratie. alioquin dici crete non posset; Ad quod uolueris
porrige manum tuam, sed potius dicendum erat; Ad quodcumque uoluerit, et deter-
minauerit te deus: si quidem ad id duntaxat ex sententia Patris manum
homo porrigere.

Posterea Matt. ii. illis uerbis; Si in Tyro, et Sidone facte fuissent uirtutes,
facte sunt in uobis, olim in uenere, et cilicio poenitentiam egissent. Christus
exemplis Tyriorum, ac Sidoniorum adducto, grauiter Iudeos obiurgat: at hinc
uina motio uoluntatem ita determinans, necessaria est ad conuersionem.
Docet Patres, quam iustam illor. accusandi causam Christus habere potest, cum
illis satis apte respondere possent, sed ad efficaci determinatione destituti,
quantumuis alijs signis excitarentur, a suis sceleribus desistere non posse-
eam uero efficacem determinationem si acciperent, quae in ipsorum potestate
non erat, illi poenitentiam acturi: atq. hae eorum excusatione omnis
exprobationis Christi causa conuerteret: et tamen Maureotibus, tunc capiti
exprobare illis ciuitatibus, in quibus facta sunt plurimae uirtutes eius, qui
non egissent poenitentiam. Similiter quis esse potest diuini illi querelis locus
Leu. i. uocari, et reuocari Isa. s. quid ultra debui facere uirum
et non feci. Ozecl. 3. Matt. 23. Ad Rom. 2. et alijs septentis in locis; cum
efficaci illa dei motione, et determinatione destituti se ad Deum conuer-

non possent, quam neg eos in sua potestate habuisse theologica veritas, neg ea a deo promotos fuisse, ipsa eorum in relictibus obduratio declaravit! Deniq; 2. ad Cor. 6. ait Paul. exhortamur, ne in vacuum Dei gratiam accipiaty. atq; exhortatio aperte supponit dona gratie, que in homine sunt ante consentum, posse accipi in vacuum, hoc est, sine fructu bonę operationis. at gratia, que efficaciter determinat voluntatem ad consentiendum, non potest accipi in vacuum: q. non est necesse, ut gratia, qua homo bene operatur, determinet ita voluntatem, ut in vacuum accipi non possit, nec ab illa homo valeat dissentire.

Est etiam contraria Conc. Trid. sess. 6. cap. 5. et can. 4. verbi adducti propositione precedenti, quibus aperte docet, posita qualibet Dei motione, et inspiratione, et deo actu tangente cor hominis, et homine illam accipiente, posse hominis voluntatem illam abijcere, et ab illa dissentire. Ergo certum exprimitur per illam non determinari omnino voluntatem, sed remanere indifferentem. quod idem probat locus Concilij Senonensis adductus propositione precedente, et omnes Patres, quos ibidem citavimus. quibus possumus addere Damascenum lib. 1. de fide orthodox. cap. 8. ubi si antiquiorem versionem sequamur solum ait Deum omnia, que non in nostra potestate sunt predestinare, et lib. 2. cap. ult. cuius verba refert D. Thom. 1. 2. q. 13. ar. 1. arg. 1. antiquam etiam versionem secutus, sic ait, omnia precegnoscit deus, non autem omnia predestinat, precegnoscit enim ea, que in nobis sunt, non autem predestinat. Idem docet Damascenus dialogo contra Manicheos non longe a fine; vult q. Damascenus Deum non predestinare nostram voluntatem ad unam partem, sed eam indifferentem relinquere. Anselmus libro de concordia predestinationis, et liberi arbitrij cap. 2. in quo docet, quando quis urgetur morbis periculo, ut in aliquod peccatum consentiat, non necessitate voluntatem, quia sola voluntas determinat, quid teneat. at cum tam gravi tentatio sine gratia vinci non possit, aperte sentit Anselmus eam gratiam in vo-

luntate potestatem non praedeterminare uoluntatem, sed illi locum dare, ut se de-
minet. Hoc ipsum manifestè docent illi Patres, qui ^{uim} cum gratia prouenientem
ad illustrationes, inspirationes, quas uoluntatis affectiones, atq; suauitatem,
alior euiusmodi actus creuant, quæ omnia à phytica determinatione dis-
longissime. Ex his sunt Patres Concilij Trid^m, qui sess. 6. cap. 5. et can. 3. et 4.
uenientem de gratiam per uocationem, illuminationem, et inspirationem ex-
ponunt, sequenti Patres Concilij Arauticani can. 5. ibi, Per gratia donum,
per inspirationem spiritus Sancti, et can. 7. ibi, Illuminatione, et inspirati-
o spiritus Sancti. et Celeberrimum Papam Ep^{ta} ad Episcopos Gallia præsertim ibi,
boni aliquid agant, paternis inspirationibus uorū ipse tangat corda fidelium,
quæ uerba sunt Episcoporum Africa in Epistola quadam ad Zotinum, in qua
explicabant illa scripturæ uerba, Passaratur uoluntas à Domino; et Augustinus
qui in uocatione gratiam prouenientem constituit lib. de spiritu, et li-
cap. 34. et lib. 2. ad Simplicianū q. 2. et lib. 1. de Predestinatione sanctorū
cap. 8. et 9. et lib. 83^m quest^m q. 68. Similia docet idem Augustinus tra-
ct. in Joann. et serm. de uerbis Ap^{to}li; et lib. de bono perseuerantiæ cap. 1.
et sæpi alias. Præsertim lib. 4. in Joannem in illa uerba, omnis qui audit à
Patre, et didicit, uenit ad me, S. Prosper lib. 2. de uocatione Gentium cap. 2.
alias q. illis uerbis, Gratia dei in omnibus iustificationibus principaliter
preeminet suadendo exhortationibus, monendo exemplis, terendo periculis,
incitando miraculis, dando intellectum, inspirando consiliū, corq; ipsum in-
uincendo, et fidei affectionibus inuincendo. Et lib. contra Collatorem non longe
à principio, ubi per delectationem explicat, trahi uoluntatem à deo, seu
Augustinus lib. 2. de peccatorū meritis et remissione cap. 17. et tract. 1.
in Joannem, ubi eam suauitatem, et delectationem, qua deus ad se attrahit
uoluntates, eleganter exponit, sicut etiam Fulgentius lib. 9. ad Monimum. De
Bernardus tract. de gratia, et lib. arb. præsertim ibi; Ipsa nempe gratia, lib.

excitat arbitrium, cum seminat cogitatum, sanat, ^{cum} atq; immutat affectum, roborat, ut perducatur ad actum, et quae sequuntur. Nec nullus Latrum est, qui illius determinationi uoluntatis, qua posita dissentire non possit, mentionem fecerit ad explicandas vires gratis praeuenientis, et excitantis. Ex scholasticis hoc ipsum docent omnes illi, quos adduxi propositione praecedenti ad probandum, etiam posita diuina motione, possit liberum arbitrium illi dissentire, et resistere. eo enim ipso aperte affirmant uoluntatem, etiam posita tali motione, indifferentem esse, nec determinatam ad unam partem dumtaxat. Posterea ex Thomis, Eui Bañes determinationi aperte contradicunt Caietanus q. 1. p. 1. quest. 1. q. 1. ar. 13. uers. 1. Nec sustinendus est Scotus, et q. 1. ar. 3. ad argumeta Scoti, ubi querilem esse sensum exprimit, propositionem illam, qua secunda causa dicitur agere, in quantum mota a p. 1. explicare de aliqua motione ordine naturae praecedente, Capreolus 2. dist. 25. q. 1. ar. 3. Ad p. 1. Henrici contra 2. am. conclusionem Saneus Antoninus p. 1. tit. 4. c. 7. §. 5. Ferrarientis p. 1. contra Gentis cap. 67. §. Ad primum igitur Scoti, et alijs locis adductis propositione praecedenti.

Ex alijs scholasticis idem sentiunt Scotus 2. dist. 37. q. unica §. ad solutionem istius, et 4. dist. 49. q. 6. §. duo ergo, et Gabriel 2. dist. 37. q. 1. ar. 1. Notabili p. 1. qui docent libertatem impediri, si ab aliqua praecedenti causa determinaretur ad consentiendum: quod idem docent Ockam p. 1. dist. 38. quest. 1. p. 1. littera J; Andreas a Castro nouo p. 1. dist. 32. q. 5. et 6. Egregie Abulensis in caput 19. Matthei qu. 175. Antonius a Corduba lib. 1. p. 1. questionarij q. 55. dub. 10. in 6. a. Responione notab. 2. Catteuinus opusculo de praesentia Dei cap. ult. Bellarminus lib. 1. de gratia, et lib. 1. arb. cap. 12. ubi ait, contrariam sententiam parum, aut nihil distare ab errore Caluini, et Luderanoru. Et certe uix reperietur Auctor Bañes antiquior, qui affirmet, Dei motionem uoluntatem ita praedeterminare, ut dissentire non possit. Quare solum superest ostendere hanc sententiam esse d. Thomae, quod non solum colligi potest ex eo, quod eius praepotere, Albertus Magnus, et Alexander Alensis, egregiusq; eius discipulus Egidius Columna, atq; eius rector

Heruzus, Capreolus, Caietanus, Ferrarientis, Sotus locis adductis hae propositiones
et precedenti, et multi alij recentiores amplectuntur, sed etiam ex expressis
d. Thomae, nam ^{1^a} 2^a q. 9. ar. 6. ad 3^m. Deus, inquit, mouet uoluntatem,
sicut uniuersalis motor, et tunc hae uniuersali motione, homo non potest
aliquid uelle: sed homo per rationem determinat se ad uolendum hoc, uel illud
quod est uere bonum, uel apparens bonum. Ergo ex sent. d. Tho: homo dete-
minat se, ac proinde non determinatur a deo aliqua praedeterminatione
antecedenti, etiam si ab illo excitetur: quod clarius docet q. 10. ar. 4. uerbis
adductis propositione precedenti, et 2° dist. 15. q. 1^a ar. 1° ad 3^m. ubi sic ait
Deus operatur in omnibus, ita tamen, quod in uno quoque secundum eius con-
ditionem: unde in rebus naturalibus operatur, sicut ministrans uirtuti
agendi, et sicut determinans naturam ad talem actionem; In libero autem
arbitrio hoc modo agit, ut uirtutem agendi tibi ministret, et ipso operante
liberum arbitrium agat, sed tamen determinatio actionis in potestate liberi
arbitrii contribuitur. Unde remanet tibi dominium tui actus et quid dicere
potuit apertius ad nostram sententiam confirmandam, et contrariam eademo
uellendam? Quare praetermissis multis alijs d. Thomae locis, solum hoc ostendit
ex uarijs eius principijs, et sententijs, quae nullo pacto cum praedeterminatione
d. Thomae determinatione coherere possunt; Nam si cuiusmodi determi-
nationem antecedentem, qua uoluntati ibi causas omnes, liberas, et contingentes
promoueri a deo ad tuos effectus, d. Thomas agnouisset, nihil laborauit in
explicando, qua actione infallibilis in deo sit scientia futurorum contingen-
tium; Nec ad coexistentiam aeri omnium in aeternitate p. 1^a q. 14. ar. 1°
et saepe alias confugisset, quae difficilis est explicatu.

Posterea si eadem praedeterminationes efficaces adnotant, non distinguisset
uoluntatem ex d. Thoma 2° de fide cap. 29. in Antecedentem
consequentem, ut fecit p. 1^a q. 14. ar. 6. ad 3^m. et passim alias. Nam uoluntatem

antecedens, quam docet posse non impleri, quia non fertur in effectum cum omnibus
 circumstantiis colligere non potest cum cuiusmodi determinatione efficaci, cui semper,
 et infallibiliter determinatus effectus adhaeret. Nec erat cur praesumpta distinctione actus
 voluntatis in primum, et sequentes, doceret voluntatem nostram in primo actu moveri a Deo;
 in reliquis vero movere se ipsam, ut docet 2^a 2^e q. 9^a ar. 3. et 4. et q. iii. art. 2° et
 q. iog. ar. 2° ad p^{um}. et alibi saepe. Nam posita adversariorum praedeterminationes vo-
 luntas non tantum ad primum, sed ad omnes actus reliquos movetur a Deo, nec unquam
 se ipsam determinat, sed semper praedeterminatur a Deo.

Ad Eccl. 3° contra Gen. c. 70. minime dixisset, eundem effectum produci tum a Deo, tum
 ab inferiori agente, verum ab utroque immediate. Nam media esset illa praedetermi-
 natio, ratione cuius Deus immediate ageret in causam inferiorum potius, quam in
 effectum. Nec 3° cont. Gen. cap. 66. ratione 1^a docuisset, secunda agentia deter-
 minare actionem primi agentis illis verbis, secunda agentia sunt, quae particu-
 lariter, et determinanter, actionem primi agentis.

Denique q. 6^a de veritate ar. 3°. Non erat, cur pro explicanda certitudine praedeterminat^{is}
 confugeret ad auxilia, et adminicula a Deo parata praedeterminatis, quibus si in-
 fallibiliter ut alicuius illorum consentiant, exclusa praedefinitione cuiuslibet actus
 in particulari, sic. n. ait; Invenimus ordinem respectu alicuius dupliciter:
 uno modo, in quantum una causa singularis producit effectum suum ex ordine
 divinae providentiae; alio modo, quando ex concursu causarum multarum contingentium,
 et deficere possibilibus pervenitur ad unum effectum, quantum unam quamvis Deus
 ordinar ad consecutionem effectus loco eius, quae deficiat, vel ne altera deficiat.
 Rem explicat exemplo, et subdit, et hoc modo est in praedestinatione; liberum enim
 arbitrium deficere potest a salute; tamen in eo, quem Deus praedestinat tot admi-
 nicula preparat, quod vel non cadat, ^{vel} et si cadat, quid deturget, sicut exhorta-
 tiones, et suffragia orationum, donum gratiae, et alia eiusmodi, quibus adminicu-
 labatur homini ad salutem. In 1° Thomas omnino primum modo praedestinationis efficaci.

ad posteriorem recurrit, ut arbitrij libertatem cum praedestinationis certitudine conciliet.
Quod si praedeterminationem efficacem cuiuslibet actus agnouisset, praetermissis potberet
qui est omnino superuacaneus, posita illa praedeterminatione, priorem modum ample-
xatus esset. Ege nunc sint satis. multa alia in nostra concordia, et in Commentarijs in
p. p. 5. Nonne facile legi possunt.

Nona Propositio

Deus praedeterminat efficaciter uoluntatem ad actum peccati secundum entitatem, uel
materiale. Defendit proponem Eam Magr Bannes Salmantiz, ut ostendatur Salmanticensium
omniū trum doctores, trum Sclolasticos, qui saepe cum eam ille defenderet, interfuerunt, quos
eam impressam uiderunt inter conclusiones typi excusas Salmantiz 7. p. 1. 1. ann. 1594.
quos si opus fuerit exhibebimus. conclus. 2. g. 3. Ege habentur.

Factura contingenti est, certo, et infallibiliter cognoscuntur a Deo in determinat. etiam huc uoluntatis,
qua absolute, et ante prouisionem operum praedeterminauit quodam substantiam, et
gula, circumstantias, particulant omnes actus liberos, supernaturales, et naturales, imo
peccata quodam materiale. Et sane aliter dicere non potest, nisi secum pugnare
ueller, qui cum alibi saepe, trum uero p. p. q. 14. ar. 13. dub. ult. sub finem soluit.
argumenti uers. Ad hoc respondetur; Nulla causa 2. a, inquit, potest operari, nisi sit
efficaciter determinata; Similia paulo superius habet uers. Hactenus explicuimus, et
et uoluntas quando eligit actus peccati, cum sit ea 2. a, et g. 19. ar. 10. dub. p. 1.
circa resolutionem s. argum. uers. Primum est, ait, diuinae prouidentiae infallibilis
definitio, quae omnem bonam operationem liberam praedefinit, imo et omnem op-
tionem, in quantum bona est. addit hoc, ne malas operationes excludere uideri
possent, tamen et igitur, qua ratione sunt entitate, quaedam bonae sunt essentiali, seu bonae
consequata bonitate, et g. 23. ar. 3. dub. 2. post conclus. 2. am uers. Ex hac doctrina
intuitu uoluntatis uoluntatis, ut explicet, quo facto in sua sententia bona sit uoluntas dei, quae
est, et hinc, et efficiens causa actus, odij dei, ratione cuius uoluntas creata, est, et

à deo determinata ad illum actum, mala est. Nec ab eo differunt alij Patres Dominicani, qui
 Eandem eius sententiam in alijs conclusionibus typi item expressit sic expresserunt, ut materiale
 peccati, secundum quod entitas quaedam realis est, ab ipso deo producat, et ad hoc voluntas
 à deo prædeterminetur, non tamen, ut materiale peccati est? Denique etiam insolentius
 fr. Petrus de Herreris Salamantiz in suo tractatu de auxilijs p. 1. p. 1. q. 19. dub. 8.º Ege
 ausus est asserere, deum auxiliis intinere efficiat prout, et prædeterminante inclinat
 voluntatem ad substantiam actus intinere malum, quinquam ipsa voluntas se deter-
 minat, et ad illum inclinat, convertit, et trahit voluntatis nostras; et hinc similia.

CENSURA.

Doctrina huius propositionis videtur esse erronea, et nihil discrepare ab Egreticorum doctr.
 qui asserunt deum esse causam peccati, negant illi quidem deum peccare; negant etiam
 deum esse causam, ut nos peccemus, ut ex ipsorum eorum verbis ostendit Bellarminus
 lib. 2.º de stat. peccat. cap. 2. et sequent. Verum cum asserant deum mouere hominem
 ad actum peccati, uirè optimo ab Eccl.º damnantur, tanquam asserentes, deum esse cau-
 sam peccati; nam quo pacto inficiari hoc poterit, qui illud asserat? certe Eccl.º, quæ in
 eis præcipue rebus spiritus s. luce non debetur, nunq. eos hoc nomine condemnati.
 si illo posito negari hoc possit. Et sane si quis solo consilio ad actionem inuitat, quæ
 sine peccato effici non potest, causa peccati et est, et dicitur, qua ratione effugiet,
 quin deum dicat esse causam peccati, cum si posuerit scientem, uolentem ^{uero} ~~non~~, et gly-
 tis influxu efficaciter prædeterminare voluntatem ad actus, qui peccata sunt? si
 Jacobi p.º uel eo uolum nomine uerusquis dicitur tentari à concupiscentia tua
 abstractus, et illeceus, quod ea uolum allicit uoluntatem ad eliciendam uolitionem
 boni delectabilis, ad quod ipsa propendet; qua ratione inficiabitur potiori ratione
 à deo uenari hominem, cuius uoluntatem ad eandem eiusdem obiecti uolitionem
 efficaciter determinat! quod certe ibi Jacobus disertè negat, cum inquit; Ipse
 sihiet deus, nos minem tentat. Et quidem hæc efficiat prædeterminationi posita,

nulla ratio afferri potest, cur non multo magis ad peccatum voluntatem
Deus, quam Diabolus. Eie enim ad ^{sen}consum allieit proponendo rationem obiecti delecta
at uero Deus, ut Barus ipse concedit, efficaciter, et Libertate praedeterminando
tatem ad uolitionem euidem obiecti, eaque uel, ac efficacitati, cui resistere
tas non potit. Hoc autem maius omnino est, quam proponendo rationes al
addege omnia magis urgere sententiam Barus p. 1. q. 48. ar. p. et q. 49. ar.
Epistimat enim rationem formalem peccati esse positivam: q. si Deus promouet
et determinat uoluntatem ad omnem rationem positivam, quae est in peccato
v. g. in odio Dei, eo ipso promouet, et determinat ad malitiam, quae iure
eius sententiam ratio quaedam positiva est. Denique sane Dei praedeterminationem
et praedeterminationem, qui asserere uelit, peccata tollat necesse est. neg enim
colere illo possunt Deum uoluntati absoluta, et immutabili praedeterminare
Deus habeat actum odij Dei, et Deum in eo actu peccare, nam profecto eo ipso
quod quis ad diuinam se uoluntatem componit, eam sequitur, peccare
ratione potit.

Contra sane sententiam plurima ex variis litteris, Concilijs, et Patribus colligunt
dens. lib. p. doctrinali, fidei a cap. 15. Siquidem ar. 7. Bellarminus toto fere lib.
de causa peccati, et Neg. de uoluntate tom. 2. Preslog disput. 6. q. 9. punct.
Soapletonius, et multi alij. uolum duo referam Conciliorum decreta; unum Con
lij Arausiaci can. 16. in Ege uerba; Aliquot ad malum diuina potestate
debinatos esse non solum non credimus, sed etiam si sunt, qui tantum malum
credere uelint, cum omni detestatione in illis Anathema dicimus. q. nullius
luntatem ad malum peccati promoueri, aut praedeterminari, aut praedeterminari
ex definitione Concilij Arausiaci aperte deducitur. Alterum Concilij Qu
ress. 6. can. 6. Si quis dixerit non esse in potestate hominis uias suas malas
facere, sed mala opera ita, ut bona deum operari, non permittit solum, sed etiam
proprie, et perse, adeo, ut sit proprium eius opus non minus proditio Iuda, quam

67

catio Pauli, anathematis. In quo decreto expendenda sunt in primis illa priora
verba, esse in potestate hominis vias suas malas facere. quomodo enim in potestate
hominis erit vias suas malas facere, si ad illas praedeterminatur a Deo, cum non sit
in eius potestate diuina determinatio! Deinde expendenda sunt verba illa, Mala
opera; ex quibus constat Concilium non tantum agere de malitia operum formaliter,
sed etiam de ipsis malis operibus, quae proprie non dicuntur, nisi actus ipsi reales,
qui a voluntate fiunt, praesertim in Bannes sententia de ratione formali pec-
cati potestiva. Et certe Concilium Ege definire voluit contra cuius temporis Egre-
tios, qui non dicunt Deum perse directe intendere, aut operari formale peccati,
sed uolitionem ipsam malam, ad eam promouendo, uel efficaciter praedeterminando
uoluntatem. Posterea ponderari oportet illa etiam uerba, non solum per-
missiue, sed etiam proprie, et perse; si enim Deus sua uoluntate mouet, et
praedeterminat ad actum peccati, quia ratione dici poterit talem actum non
esse proprie, ac perse a Deo, aut esse solum permissiue, cum sit expositiva
praedeterminatione, et promotione Dei.

Decima Propositio

In Iustificacione Impij contributio, quae est dispositio ad gratiam, est satisfactio quaedam
iustitiis specialibus uirtutibus pro offensa contra Deum commissa, et non solum pro
poenis purgatorij. Verba Ege sumpta sunt ex Bannes p.^a parte q.^o 2.º sub finem; qui-
bus non obscure concedit peccatorem per contributionem, quae se disponit ad gratiam,
satisfacere ex iustitiis pro culpa mortali, et poena aeterna.

Censura

Est Ege propositio contra Paulum, qui ad Romanos 3.º et 5.º ad Galas. 2.º et 3.º et saepe
alias disertè abruit hominem iustificari gratis, et remissionem peccati non esse
ex operibus. nam profecto si ei, qui contributionem habet, ex debito iustitiis

Deus peccata condonat, iam non gratis, sed ex suis met operibus, et ex iure
dicendum est iustificari. Et etiam contra Patres, qui in Dei misericordia
referunt, quod per poenitentiam peccata dimittat. Legatur Chrysost. Hom. 7.
in Genesim, et Hom. 2^a in posteriorem ad Corint. et Epist. 5^a ad Theodorum
lapsum, et deniq. Hom. 80. ad populum Antiochenum, in qua pastoralia Exhortatio
reliquit; Ex Domini clementia, ne tuq. confidas poenitentia: tua namq.
poenitentia tanta nequit peccata delere: si sola foret poenitentia, iure trimitur
sed postquam cum poenitentia coniungitur Dei misericordia, confide. Aug.
Enchiridion cap. 65. lib. de vera, et falsa poenitentia cap. 3°. Hieronymus Epist.
46; Concilium Francofordiense Epistola ad Episcopos Hispanis; Ambros. p^o de poe-
nitentia cap. 4°. Fulgentius Epist. 7ª cap. 7°; alijs quamplurimi apud Sa-
tom. in 3ª partem d. Thomae disput. 4. sect. ii. dic. 2°: at si ex debito ius-
tificationis is, qui contritionem habet, ut Bañez opinatur, dici non potest
iustificari gratis, et ex misericordia, ut Paul. et Præs. asserunt, neque enim
gratis id remitti potest, pro quo ex iustitia quis satisfecit: nam temporaria
poena pro qua ex iustitia satisfecit iustus, non aliam ob causam dici
nequit gratis remitti, nisi quia nequeunt illa duo coniungi, ut illud ius-
tificationis gratis remitti dicatur, pro quo ex iustitia satisfecit. Et tamen cum dispositio
gratiam gratiam, et remissionem peccati sit ab homine, ut nondum gratis
nec libero a peccatis, non potest esse tanti, ut ex iustitia Deo satisfaciatur
quare merito Bartol. Medina 3° p^o q. p^o ar. 2. dicitur. conclus. 8^a ad
Eandem sententiam docet esse contra D. Paulum, et contrariam definitam a
Sone. Melis. Arausicano, et Tuo contra Pelagium, et ex ea Bañez sententiam
evidenti ratione signi consequens quodam plane Expositum ut Med. ibid. docet
demonstrat.

Ex commentarijs.

Ex Commentarijs in 2^{am} 2da S. Thoma

70

qua de meritis iustorum pluribus locis docuit Dominicus Banes,
ea simul coniunxi, ac sequentibus propositionibus com-
plexos sum, tum ut facilius ea, quae perperâ dicta
sunt, uno quasi obtutu perspicere possent, tum ut
molesta earundem rerum repetitio vitaretur

1^a Propositio. Non retribuit Deus iustis in Coelo tantam gloriam essentialem, quantum
ipsi meruerunt de condigno suis bonis operibus, sed longè minorem.

2^a Propos.^o Propter plura merita condigna, in quibus iustus perseverat usq; ad mortem, non
dabitur maior gratia, aut gloria essentialis in Coelo, neq; erit quisquam sanctior prop-
ter plura merita, quam propter pauciora eisdem intensioris.

3^a Propos.^o Multa merita iustorum manent irremunerata proprio, et essentiali premio
eis debito, absq; nova eorundem iustorum culpa.

4ª Propos.^o Ex diuturna perseverantia, et continuatione operis meritorij non crescit
meritum, neq; augetur gratia, uel gloria essentialis in Coelo, sed tantum meretur
qui per solum concium instans diligit Deum, quantum is, qui per plures horas, imò
per totam vitam Deum continuo diligeret cum eadem intentione.

5ª Propos.^o Qui post innumera peccata ad Deum convertitur in articulo mortis, per actum
charitatis, ut decem, aequè sanctus, et beatus erit, atque ille, qui per totam vitam
manet in gratia, et observatione mandatorum Dei, multiplicando innumerabiles actus
intensos, ut decem.

6^a Propos.^o Actus fidei, spei, religionis, poenit.^{ae}, misericordiae, et aliarum virtutum mo-
ralium à charitate imperati nulli specialem gradum gratiae, uel gloriae essentialis
conferuntur, praeter eum, qui respondet actui charitatis, per quem imperantur; neq;
per illos dabitur maior gloria essentialis, quam alias daretur propter actum cha-
ritatis ex quo imperantur.

7.^a Propos.^o Omnia alia bona opera aliarum virtutum, præter charitatem, sunt æque
utilia ad effectum merendi vitam æternam, et augmentum gratiæ, et gloriæ essentialis.

8.^a Propos.^o Quanti meriti est apud Deum dare potum aegri pauperi, quanti fundere
sanguinem pro Christo; si utriusque procedat ex actu charitatis æque intenti.

9.^a Propos.^o Similiter non erit maioris meriti apud Deum virginitas, quam coniugium
in ordine ad gloriæ essentialis, neque voluntaria paupertas, et perfectio status
religionis erit maioris meriti respectu gloriæ essentialis, quam opulenta, et
ulterior vita, et eadem ratione non erit magis meritorium credere, aut sperare
in Deum, quam comedere propter ipsum, si omnia sint paria, ex parte intentio-
nis actus charitatis imperantis opera prædicta.

10. Propos.^o Mensura adæquata gloriæ essentialis danda iustis, ut præmiū suorum
operum, erit unicus actus à charitate elicitus cum maiori intensioe quam omnes alij
reliquis bonis operibus tam elicitis, quam imperatis à charitate, quæ iustus dedit
in tota vita, nihil amplius dabitur gratiæ, vel gloriæ essentialis, quam si ea
non fecisset, sed si eam unquam illum actu intentione elucisset in tota vita.

Ostenditur hæc Proposiones esse Dominici Banes.

Hæc omnes propositiones non solum in publicis prælectionibus, ac disputationibus quotiescumque
offerebatur, ultra ac libenter dat suis Adversarijs Dominici Banes, sed etiam in
fidei quibus nos eas præcimus terminis, docet in suis Commentarijs in 2.^{am} 2.º D.
q. 24. ar. 6. dub. 2. 3. 4. et 5.º et in relectione de augmento charitatis, et in
scholis, quæ ad relectionem Victoria atque perit. Et in primis dub. 2. concl. 3.^a dicitur
per actus remissos à charitate elictos mereri iustis vere et proprie, hoc est de
condigna, incrementis gratiæ, et charitatis, atque adeo gloriæ essentialis, sed com-
subiungit, si iustus oriatur cum illis meritis remissis, antequam prorumpat
in actum charitatis intentione, dabitur præexistente, non dabitur ei illud aug-

mentum

mentum gratia, et gloria essentialis, quod si meruerat. q^o ponit in hoc casu remanere
 illa merita absq^{ue} remuneratione propria, et speciali premio q^o debito, et non dari
 illi iusto totam illam gloriam, quam meruerat per illos actus remissos, sed longe mi-
 norem, neq^{ue} dari tunc maiorem gloriam propter plura illa merita remissa, quod docet
 tres priores propositiones. Praeterea dub^o 5. concl. 3. et 4. eodem modo loquitur de
 operibus ceteris a obedientia imperatis, quo de actibus remissis ab eadem elicitis
 locutus fuerat, et dixerit omnia opera virtutu^m moralium, tum infusaru^m, tum acqui-
 sitaru^m profecta ex actu charitatis intenso, seu remissa iuste, et proprie mereri aug-
 mentum gratia et gloria essentialis, nunquam uero dari hoc augmentu^m, nisi accenserit
 actus charitatis intentionem, quam sit habitus praepositens, quo solo actu crescit gratia,
 et gloria essentialis, et tantum crescit quantum cuius actus intentio intentionem habi-
 tus praepositens excedit. Quod etiam expresse docet hic author dub. 4. illius ar. 6.
 ut luce clarius sit hunc autorem iusto denegare quemlibet gradum gratia, et gloria
 essentialis ob merita remissa, et ob merita bonoru^m operum factaru^m ex imperio cha-
 ritatis, nec sine operibus, aut virtutibus plus tribuere ad gloriam essentialem, quam
 si nunquam extitissent, et cum illum actu intentionem iustum eliciisset tota
 uita, ergo tres illas priores propositiones aperte docet, quas in eius doctrina notauimus,
 sed longe clarius affirmat quod 4^a propositione continetur in illo dub. 3. conclus. 2. in
 qua disertis uerbis profitetur iustum quantumuis continuet actu dilectionis diuinae
 ex charitate, cum eadem intentione, qua cepit, non mereri maius incrementu^m gratia,
 et charitatis, uel etiam gloria essentialis, quam si per uniu^m tantu^m instans in eo actu
 perdurauet. De 1^a certe propositione nullus esse potest dubitandi locus, cum ab autore
 qua^m rone dupliciter affirmari, nam dub. 2. solone ad 5^m et clarius dub. 3. et 5. usus
 et paulo infra
 concludit se id unum, inquit, intendere, quod quantumuis iustus multiplicauerit bona
 opera, eaq^{ue} continuauerit, si tamen nunq^{ue} habuerit actu charitatis intentionem erga
 Deum, non recipiet intensius lumen gloria quo magis, ac perfectius uideat Deum,

ac ex conuenienti non erit beator. intente. Jam uera ^{am am am am} et 9. propo-
tradio dub. 5. paulo post conclusionem 3. ubi asserit per actus uirtutu tum mi-
sariu, tum acquiritariu a charitate imperatos. mereri iustu uere, ac proprie inue-
mentum gratia, et gloria essentialis, et se ipsum explicans subiungit, Non est
intelligendu quod istis operibus debeatur aliud pramiu essentialis, seu alia quant-
pramij quam actus charitatis, per quo imperantur: nam uerissimu putat actus
aliam uirtutu a charitate, ex propria ratione nullam includere rationem me-
riti, quod spectat ad pramiu essentialis sed solam charitatem esse totalem,
et adequatam rationem meriti uita aeterna et augmenti illius, reliqua
uero uirtutes in hoc pares esse inter se quod ex nulla eoru latiusmodi rati-
meriti desumitur quare in Theobios quas anno 1559 publice disputandas p-
ponit Salmantica, ac typis excudit sapius diserte, atq. eisdem uerbis asseruit
esse minoris meriti dare potum aqua frigida pro xpo, quam pro eodem furni
sanguinem h. utiq. pari charitate fiat. quod etiam innuauit relectione de au-
mento charitatis p. 3. non longe a fine pag. 160. in editione Salmant. an. 1591.
Idemq. in ipso disputationum processu affirmavit de uirginitate, et connubio
de statu religionis, et uita saeculari. eadem est enim illorum omnium ca-
tio, atq. eodem pacto de omnibus alijs operibus omniu uirtutu, praeterquam
charitatis, affirmavit, generatim esse aequalia ratione meriti, respectu prami-
essentialis. Vlt. denique propositio tam aperte in toto illius articuli discussa
et in scholis in relectionem Patris Victoria traditura Patris Bannes, ut opu-
non sit peculiari designatione loca in quo eam affirmet. Co. enim tendit ad
eius doctrina uersa, ut aperte doceat charitatem non augeri, nisi per actus
intentionem sibi propriu, gratiam uero, et gloria essentialis ex nostris operibus
tantum augeri, quantum charitas creuerit per huiusmodi actu intentionem

et docet ex parte in eadem
relect. cone. 5. fo. 3.

Censura

Censura harum Propositionū in uniuersum

72

Uniuersa hæc doctrina superioribus propositionibus tradita, non modo maximam offensionem, ac periculū parit Catholicorū pijs auribus, sed plurimū etiam detrahit bonis operibus et meritis iudiciorū, et proximè accedit ad loquendi modum, quo hæc temptate utuntur hæretici, bonorū operū hostes acerrimi: ut enim hæretici omnem admittunt bonis operibus fructū uitæ æternæ, negando eorū meritū dirigi ad incrementum gratiæ, et gloriæ essentialis, ita et Banes omnem ipsorū operibus fructū admittit, specialis incrementi gratiæ, et gloriæ essentialis uno excepto actu intentione charitatis, quæ sola totam meritum gloriæ essentialis dandam bonis operibus tribuit uitæ tanquam præmiū. Atq; hoc Banes sententia, non minor gloriæ essentialis sui actui danda est, quamuis ad eum nullū aliud opus bonū accesserit, quam si alia innumerabilia bona opera, uel æque, uel minus intensa adiungerentur, ut iure optimo dici possit Dominici Banes unico actu intentione charitatis, in hac re, à Lutheranis hæreticis differre, quibus etiam, quod ad cætera bona opera attinet, ultro dat nullū eæ specialem fructū gratiæ, et gloriæ essentialis parere, præter eum quem absq; eis operibus homines unico illo actu intentione consequerentur, quæ uel sola Banes doctrina, cum lutherana contentio satis esse debet, ut ea ab Eccl^a damnetur, ac rejiciatur. Huc accedit alia non minus efficax ratio nempe, quod hæc sententia xpi fideles reuocat à bonis operibus, nam cum homines suapte natura ferantur ad præmiū, et huius causa operentur, si semel ex eorum animis hæc spes præmiij essentialis gloriæ euellatur, mirū uidebitur, si aliquis manū ad bonū aliquod opus admouere uoluerit, at (ut docet Banes) proprius, ac specialis gradus gloriæ essentialis ex actibus charitatis, aliarūq; virtutū omnium remissis sperandus non est, sed

tantum pro actu illo interiori, quem raro in vita foelices elicient, ergo
omnino verendum est, ne si hanc doctrinam semel imberint; et omnia bona
opera contemnant, et omnis eorum fons, et ardor amiserint a bonis operibus
uel tepescat, uel exstinguatur.

Nec obstat, si dicatur his operibus crescere gloriam accidentalem. Hoc enim
longe minus mouet quam essentialis, et ob eam homines raro mouentur ad
operandum. Ad hoc plurimum facit Sares Joviniani, qui omnia bona
opera, ac merita fidelium, et ex consequenti premia aeterna beatitudinis
asserbat aequalia, quod enim ille generatim de omnibus meritis, ac premiis
affirmabat, hoc iste auctor de bonis operibus, ac meritis omnibus, si unum
excipias actum charitatis intentionem, et sicut ille nullum condituebat dis-
crimen inter beatos in gradibus gloriae essentiali, pro uaria operum qualitate
ita hic nullum discrimen ponit ex qualitate, et genere operum, sed tantum
ex maiori, uel minori intentione illius actus charitatis. Haec de his propo-
sitionibus in conuersum.

Censura trium Propositionum priorum in particulari.

Ut ad singulas propositiones accedamus, mihi tres priores propositiones mani-
feste, ac non ferendum errorem circa fidem continere uidentur, quod testi-
monij sacrae scripturae S^{cti} Patrum, et ratione sic ostendo.

1ma e sacris litteris manifeste habemus Deum redditurum unicuique mercedem
secundum opera sua, quod error est, et eum sacris litteris omnino pugnantem
asserere Deum non dare nobis tantam gloriam essentialem, quantam
merito de condigno, et pluribus meritis non respondere maiorem
gloriam, quam uni eiusdem intentionis, et praeterea multa merita

caritura

captura suo premio gloria essentialis. liquet hoc ex psal. li. Tu reddes unicuique iuxta opera sua. quae psalmi uerba suo ore xpius Dñus confirmauit Matth. ib. et ab Aplo repetuntur ad Roma. 2. quibus consonant illa lectes. 26. faciet unicuique locum secundum meritum operum suorum et p. Corint. 3. unusquisq. propriam mercedem recipiet secundum suum laborem, et 2. ad Corint. 5. omnes nos manifestari oportet ante Tribunal Christi, ut referat unusquisq. propria corporis ut gessit, siue boni, siue mali propria corporis. i. mercedem parem meritis, ut si ex magna sint, uel parua, magna sit, uel parua merces: nullum tamen opus erit adeo exiguum è charitate manans quod debita tibi mercede, ac premio fraudetur, si à iusto fiat in gratia, et cum gratia moriatur.

Confirmatur hoc ipsum uerbis illis Matth. 10. Vestri autem Capilli capitis omnes numerati sunt, Hoc est omnia opera uestra bona, omnes cogitationes quantumlibet leues, ac capillis similes, tamen numeratae sunt apud Deum ut ipsi dignam mercedem in die Iudicii largiatur. In hanc sententiam Ambros. prolog. lib. 2. de Spiritu Sancto explicat. Ex uerba, et postea subiungit: Sed quid mihi prodest, si Deus ipse omnes meos nouit capillos? illud mihi redundat, et proficit, si bonorum operum peruigil tistis, remunerationem gloria donet aeterna. Cui explanationi fauent, qua Christus subiungit eodem loco, quicumq. dederit potum aqua frigida unum ex minimis istis tantum in nomine discipuli, amen dico uobis non perdet mercedem suam. Ponderandum illud in nomine discipuli, uel ut ait, Marcus cap. 9. In nomine meo,] quati expressi diceret id tantum exigitur, ut homo boni operis mercedem non amittat, ut fiat in nomine meo. i. Dei causa. Temere igitur Banes exigit maiorem intentionem charitatis in opere bono, ut sit meritorium premij essentialis, ac temere illi denegat mercedem, atque incrementum gratia, et gloria essentialis, si fiat cum maiori uel pari intentione charitatis. Confirmatur praeterea uerbis Pauli 2. ad Corint. 4. quod momentaneum est et leue tribulationis nostra supra modum in sublimitate

atenuis gloria pondus operatur in nobis. Et cap. 9. eisdem Epistola, qui parci
seminat, parci et metet, hoc est, qui seminis operatur, non tantum gloria fru-
tum exiget, quantum is qui magna intentione operatur, aliquem tamen fru-
ctum colliget suo videlicet labori respondentem, nullum est enim opus ex caritate
quantumvis momentaneum, ac leue, quod ex se pondus aliquod eterna gloria
producat. Gradus enim gloriae ad mensuram, et pondus meritorum electis
Deus. Huc etiam spectat illud ad Galat. 6. qui seminauerit Somo, haec et
quibus ac similibus locis aptus teste Chrysostomo, ac caeteris plerisque Patribus
seminis nomine, quoduis bonum opus a caritate profectum intelligit. Et haec
Apostoli sententia, quemadmodum in rebus naturalibus, fructus seminibus
et in quantitate, et in qualitate respondere solet, ita et in rebus superna-
libus fructus gloriae meritis bonorum operum, in quibus iusti in uita morta-
li se exercuerint, respondebit. Hinc eleganter Hieron. lib. 2. in Iovinian. cum
predicta Pauli uerba. qui parci seminat, parci et metet, attulisset, adiu-
cum unius sementis genus sit, tamen mensura, et numero differunt; ac si aperte
diceret, non solum ex intentione caritatis, qua fit elemosyna, sed ex
eiusdem etiam tum magnitudine, tum multitudine meritum misericordiae
pensandum est. At dicit Bañes Deum remunerari haec merita remuna-
dando pluribus titulis eandem gloriam: uerum aduertat is, ne subdolum ce-
neratorem Deum faciat, qui cum plura debeat, pauca ob plures titulos
soluat, Nos enim subdolum, ac fraudolentum Primum familias censeremus
qui cum de denarij diurni mercede in trigulos dies cum uillico conueniret
ac per integram hebdomadam uillicus aequae in uinea, ac strenue laboraret
unico denario, quod merces est unius diei, totius hebdomadae laboribus sat-
facere uellet. Et praeterea contenderet sufficere uillico, si ob plures titulos
denarij unius mercedem acciperet.

2° Ex Concilio ostenditur has propositiones esse omnino erroneas. Etenim Conc. Trid.^m
 sess. 6. c. 10. definit iustos per observationem mandatorum Dei, et Ecclesie, et per
 alia bona opera ex fide et caritate facta crescere in iustitia, hoc est in
 ipsa caritate, et gratia quam Conc. Trid.^m iudicium appellat, et causam formalem
 nostra iustificationis, ut patet ex eodem sess. 6. c. 7. Cum igitur ad observationem
 mandatorum Dei opus non sit, ut ex intentione caritate operemur, sequitur ma-
 nifeste ex sententia Concilii iustum absque maiori intentione actus in gratia,
 et caritate crescere posse. Dummodo, eos caritatis imperio, siue intentione illa
 sit siue remissior, bene operetur. Confirmatur hoc ipsum eadem enim sess.
 dicitur ut iustus bonis operibus mereatur vitam aeternam, nihil aliud exi-
 pi nisi ut operetur ex influxu gratiae, et merito Christi, mediante scilicet
 fide, et caritate. Temerarius ergo est, et plane erroneum quod asserit Bar'es ni-
 mius non satis esse ad promerendam vitam aeternam, tanquam mercedem, et ad
 consequendum gloriae incrementum; si ex caritate operemur, sed requiri in-
 super ut opus efficiatur ex maiori intentione caritatis. Præterea ibidem Conc.
 can. 24. definit per bona opera in Deo facta augeri iustitiam, et can. 26. de-
 finit pro eiusmodi bonis operibus in Deo factis sperandam esse nobis aeternam
 retributionem si bene agendo, et divina mandata custodiendo perseverauerimus
 usque in finem, et can. 32. eundem definit fructum suis bonis operibus, quæ ab
 eo per gratiam sunt, promereri vere augmentum gratiae, et gloriae, et ipsius
 consecutionem si in gratia decesserit. Nulla his omnibus loci maiori intentionis
 mentio, nunquam ad meritum bonorum operum, aut ad actualem præmij consecutionem
 Conc. Trid.^m exigit. Hanc maiorem intentionem si ergo nulla probabili ratione aseritur
 per opera ex caritate facta, absque maiori illa intentione, iustum non mereri, aut
 certo non consequi maiorem gloriam essentialem nisi in gratia decesserit. quin potius

cum expressa Concilij definitione declaratum sit per talia opera augeri in-
titiam, scilicet gratiam, et ex consequenti gloriam essentialis, si iustus ingru-
mariaur, error erat evidens, et non ferendus ullo modo in fide Catholica

his sanctis operibus hoc incrementum gratiae, et gloriae essentialis denegare

Idem probatur ex sanctis Patribus, qui omnes ubique docent mercedem aeterna-
riae meritis commensurandam esse, tantamque meliorem Deo gratiorem, beati-

denique futuram unumquemque sanctorum in Coelis, quanto plures, ac maiores in
obsequio labores subiverit, ac plura meruerit, sic Gregorius 4. moral. 42.

alios 31. quo sic ait alius alium merito superat, illi alius alium retributione
transcendet, et de retributione loquitur absque dubio gloriae essentialis, ut ex

verbis praecedentibus, ac sequentibus liquida constat. Praeterea lib. 19. m-
curia alias, c. 14. qui aeternam retributionis bonam rogitat, necesse est, ut

omnem se causam secutura mercedis extendat, iucat autem causam secutura
mercedis, quocumque opus bonum, siue magnum sit, siue parvum, ut ipse et

se explicat. Idem docet Hieronymus in e. 4. et 8. Ezechiel. cum et premi-
et supplicia aeterna conferenda esse secundum mensuram meritorum contentum

idem ipsemet lib. 2. in Iovinianum dicens secundum inaequalitatem meriti
futuram esse in beatis inaequalem gloriam. Idem Ambros. loco allato superius

et lib. 2. de vocat. gent. c. 26. ad fin. dicens per laborem operationum, per im-
pium supplicationum, per exercitia virtutum fiunt incrementa meritorum,

quae bona generant, secundum sua bona coronantur. Accedit Aug. lib. de
ta Originalitate, c. 26. et 44. Praeterea sem. 59. de verb. dom. et al-

loco accedunt denique omnes S. Patres, et Theologi dicentes quolibet actu
ritatis, scilicet elicito, siue imperato mereri iustum de condigno augmentum

et gloriae essentialis, atque hoc augmentum dari infallibilitate iusto, qui illud

merit

aucterit si perseverauerit in gratia, ut ex doctrina D. Tho. habetur p^a. 2^a. q. 114
 art. 8. et 2^a. 2^a. q. 24. ar. 6. Et quamuis Pr. Baries omnibus uiribus contendat
 d. Thomam pertrahere in uiam sententiam, tamen Princeps Thomistarum Capreolus
 acerrimus propugnator doctrinae d. Tho. p^o. dist. 17. q. 2^a. ad 2^m. Aureoli contra
 3^{am} et 4^{am} conclusionem, et latius in 4. dist. 14. q. 2. ar. 3. ad p^m. Scoti con²am
 conclusionem asserit, ex sententia d. Tho. pro quolibet actu charitatis quantumuis
 remisso dandum esse in Coelo nouum, et specialem gradum gratiae, et gloriae essen-
 tialis, et per multiplicationem boni actui crescere ipsam gratiam, et gloriam essen-
 tialem, licet non superueniat actus intentior. Eodem modo intellexerunt d. Thomam,
 Victoria, Soto, Cano, et ceteri recentiores in suis lectionibus super d. Thomam locis
 allatis, neq. id tradunt tanquam rem dubiam, et in opinione positam, sed tanquam
 rem certissimam, de qua dubitare non liceat, salua fide. Quare doctissimus Vic-
 toria relectione illa de augmento charitatis n^o. xi. cum hanc conclusionem tra-
 duxisset. Pro quolibet actu charitatis quantumlibet remisso meretur quis, et
 habebit maiorem gloriam. consequenter addit nullo modo dubito de hac conclusi-
 one quia ex fide et sacris literis habemus q. Praterea frater Petrus a Soto maior prima-
 rie. Catedrae Salmanticensis magister in lectione sua super 2^a. 2^a. d. Tho. q. 24. ar. 6.
 damnat tanquam erroneam in fide sententiam asserentem hominem non habiturum
 maiorem gloriam essentialem pro uno quocumque opere etiam minimo ex charitate facto
 quantumuis remisse.

Idem docet Pr. Joannes de la Peña. Vespertinus Catedrae magister in eadem Salmanticensi
 Academia quos omnes sine recentiores Theologi sequuntur. Deniq. magister Zumel. in
 suis Commentariis in p^{am} partem d. Tho. q. 91. ar. 4. hoc ipsum docet latissime, et c. 8.
 uers. nam rogo ad med. ait Theologus ex familia d. Tho. oppositum dicere esse contra
 fidem, quibus fit, ut ex sententia repugnans eoi Theologorum sententiae, ac modo lo-
 quendi sanctorum Primum iure optimo temeraria, et erronea censenda sit.

4° lucidè rone ostenditur has Propositiones erroneas esse, nam meritum de condigno
cludit in banis ecc. debitum positum in promissione, et pacto Dei, atq; in ipsa perfectio
operis, quatenus ex motione spiritus S. manet, qui opus dirigit ad vitam æter
ut optime D. Tho: p. 2. q. iii. ar. i. et seq^{ti} et colligitur perspicue ex Paulor
ad Romot. 4. reposita est mihi corona iudicis, et ad Hebr. 6. non est in
iustus Deus, ut obliuiscatur operis uobis, et ex Conc. Arausicano can. 18. de
finiente deberi mercedem bonis operibus in grā factis, Ergo si quilibet actus
miseræ caritatis, et quodlibet opus bonum ex caritate factum meretur in
mentum gratiæ, et gloria essentialis de condigno, ut clarissime desinit
An^{im}, nulla rone negari potest deberi hoc incrementū pijs operibus secund
diuinam promissionem, et pactū, ego impiū erit, et contra Dei fidelitatem
asserere Deum non stare promissis, et mercedem non soluere, clamante pa
seruim Paulo ad Romos 2. ad Romos 2. fidelis manet, et scriptum negare no
potest, et ad Hebr. 6. non est iniustus Deus. Propterea in sacris litteris Deus
magis ad misericordiam, et præmium, quam ad vindictam, et poenam
procliuus dicitur, et iuxta illud cōe apōma Theologorum, ut nullū ma
imprænitū, ita nullum bonum manet irremuneratum. His positis hi arg
mentat. Certissimū est ex fide pro qualibet culpa etiam leuissima po
enam inferiorū augeri iuxta illud Deuteron. c. 25. pro mentura delicti,
et plagariū modus, et Apocal. 18. quantum glorificauit se, et in delicijs
tantum dari ei luctū, et tormentū, ergo certissima etiam fide tenendum est pro
quolibet opere bono etiam leuissimo ex caritati facto augendam esse gratiam,
gloriam essentialem, et ex consequenti plurius meritis maiorem gloriam
ponderare debere.

Censura 4ta Propositionis

Plurimū perseuerantis in bono opere detrahit hæc propos^o, cum tamen ad ipsam

sum opere

summa per in sacris litteris nos Deus sortetur. Sustine, inquit, Ecclesiast. 2. sustentationes Dei coniungere Deo, et sustine ut mereat in nouissimo uita tua, In qua uertio
 Sac. habet. Conglutinare illi ne discedas, ut augearis in nouissimis tuis. At sic aperte
 promittit gratia, et gloria incrementum ob perseverantiam, et continuam immo-
 rationem in bonis operibus, et dilectione Dei, quibus contra nos undiq; tentationes,
 ac tribulationes inturgant, et xpus luca 22. laudat discipulos suos, quod
 secum permanserunt in tentationibus, et ea de causa promittit illis regnum coe-
 leste, et Jacob. c. i. qui permanserit in lege perfecte libertatis, beatus in facto tuo
 erit, et c. 5. Ecce beatificamus eos qui sustinuerunt, sufferentiam Job audistis,
 et finem Dni uidistis, non q^o potest negari continuationem istam haberi spe-
 cialem rationem laudis, et ideo merito, ratio enim laudabilis, et meritorij
 se invicem sequuntur in actibus humanis, ^{Somnus Sulti} ut constat ex D. Tho. 2. 2. q. 21. ar.
 1. et 2. Et confirmatur quia continuatio boni operis specialem difficultatem, ac
 laborem habet, sed maior labor Dei, et uita aeterna causa susceptus, est maioris
 meriti apud Deum, et maior illi debetur merces in Coelo iuxta illud Greg. 6. moral.
 c. 7. alias q. laborem boni operis gloria requiritur attributionis. Et Ambro. lib. 2.
 de uocat gent. c. 10. per laborem operationum fiunt incrementa uirtutis, q^o &
 Confim. praeterea, quia meritum durans tempore longiori maius est secundum
 durationem, q^o ex iudicia maior illi merces, seu praemium debetur, et hoc laud
 dubium est, nam ut optime dicit Hier^o lib. 2. contra Iovinianu non est in-
 iustus Deus, ut dispar meriti aequali mercede compenset.

Censura v^{ta} Propositionis.

Cisdem ex propos^o oblationis, et rationibus rejicitur, quibus p^a reiecta est, si
 enim salua fide diu non potest non dari maiorem gloriam essentialem ob plura
 merita, quam ob pauciora, aut minorem dari gloriam quam quis meruerit,

neq; etiam dici poterit illi, qui plures actus meritorios operatus est per totam vitam
maiores gloriam non consecuturus esse, quam eum, qui post innumerabilia peccata
in tota vita, unicum actum meritorium elicuit in fine vite, a quo intentum
ae fuit ultimus alterius actus. Sed pressius agatur contra sane propositionem
Scripturae, et s^{ti} Patris patrum nos admonent, ne differamus conversionem ad
Dominum, et ratio expostivissima est, quia qui longiori tempore Deo servit
maiori mercede vita aeternae digni sunt, si caetera sint paria. Hoc aperte in
dicant sancti Patres, ut Ambros. 7. in Lucam in illa verba cap. 14. eiusdem
Luc. Homo quidam habuit duos filios, et B. Aug^{us} serm. 59. de verb. Domini
qui parabolam operariorum explicantis aiunt eos, qui estis praesentibus
praesentibus, praesentibus, si caetera sint paria, maiorem, atq; amplio-
rem gloriam a Deo consecuturos, et eadem est aliorum Interpretum eiusdem parabolae
sententia, Ergo

Censura 6^a Propositionis

Quamvis ea, quae dicta sunt superioribus censuris ad haec etiam, et reliquarum propo-
sitionum errores confutandos, referenda sint, cum tamen error in hac propositione
ab alijs longe diverset, sed aequae a Catholica fide abhorrens continetur, per
cuius censura opus esse duxi. Principium error praecedentium propositionum in
constabat quod gradus gloriae de condigno debitus meritis negabatur; at in
haec sequuntur, ipsa merita ratio tollitur omnibus alijs virtutibus a chari-
tate distinctis. Opinatur. n. Banes meritum meri vitae sternere omnino, totu-
ter, et adaequata proficisci ex sola charitate; ex alijs vero virtutibus nullum
sed contrariam sententiam docet manifesti O. Tho. 1. 2. q. 114. art. 4.
ex profuso docet gratiam esse principium merendi vitam aeternam, non solum
charitatem, sed etiam per alias virtutes, principaliter quidem per charitatem,
principaliter,

principaliter et secundario per alias virtutes, quare in solutione ad 2^m loci addit. Me-
 ritum iusta ceteris augetur ex magnitudine laboris, quem habet opus de se ex proprio
 genere et obiecto, et secundum proportionem, et excellentiam virtutis, a qua tale
 opus elicitur. Et in solutione ad 3^m peculiariter addit, Actum fidei per dilectionem
 operantis, esse meritorium ultra aeterna ex propria ratione ipsius fidei. Idemq[ue]
 docet de actu patientiae, fortitudinis, ceterarumq[ue] virtutum. Hanc ipsam doc-
 trinam repetit ^{2^a 2^a q. 182. ar. 2.} Et alias saepe. Semper enim affirmat me-
 ritum gloriae essentiali, et ipsius incrementum conuenire nobis bonis operibus,
 non modo quatenus a charitate oriuntur, sed etiam secundario, ac minus prin-
 cipaliter, quatenus ab alijs virtutibus proficiuntur. Ut n. perfectio fructus
 materialis non tantum ex radice arboris penditur, sed e ramis, quibus medijs,
 virtutes radian ad fructus pervenit, atq[ue] ex meliori ramo, melior oritur fructus:
 sic etiam fructus mentis essentialis non solum ex radice charitatis, sed etiam ex ra-
 mis aliarum virtutum, quibus medijs charitas fructum edit, pensandus est; et quo ex-
 cellentior est virtus, per quam charitas operatur, eo (ceteris paribus) prae-
 stantius erit operis meritum, ex parte influxus charitatis, quod verissimum esse demons-
 tratur, tum auctoritate D. Tho: loci citatis, tum sacraum literarum testimonijs,
 et suffragijs omnium sanctorum Patrum: quibus manifeste docemur actus fidei,
 ut fidei sunt, specialem habere rationem laudis, et meriti apud Deum, praeter
 eam quam a charitate participant. Et idem de ceteris virtutibus est dicendum.
 Et quidem de fide apparet Genes. 15. credidit Abrahama Deo, et reputatum est ei
 ad iustitiam, ac iuxta Apostoli explanationem ad Rom. 4. Credenti autem in
 eum, qui iustificat impium, reputatur fides ad iustitiam secundum propositum,
 gratiae Dei & magnae vero mercedi, ac remunerationis loco, ponitur iustitia
 quam beatificatio consequitur, et gloriae incrementum, ut tractatur Aristot.
 Ethic. 8. in eum locum. Hoc autem premium respondere dicit Apostolus fidei secundu[m]

secundam propositam gratia Dei. i. secundum diuinam promissionem ac pactum
in gratiam. Quapropter expit. Inas beatitudinem promittit. seu premiū fi
Matt. 10. Omnes qui confitebitur me coram hominibus per fidem scilicet, con
tebor et ego. eum coram patre meo qui in coelis est. et Joan. 30. Beati qui non
uiderunt, et crediderunt. Et Paulus ad Hebr. ii. miris laudibus extollens fidem
Iacobus Paulum concludit per fidem ad peccata fuimus. Capromissionis. Haec di
At de spe eius non diuersa, tum alias saepe tum frequē ad Hebr. 10. dicit Paulus. Ne
amittere confidentiam uestram, quae magnam habet remunerationem. Posterea
omnibus manuetudinibus, misericordiis, et alijs uirtutibus. Eiusmodi promissam
se a Deo uitam aeternam, cuius incrementum pro actibus singulariū, ex sacris litteris
perspicuum est. Et amplius ceteris, datus est ad confirmationem eorum, quae dicitur
sermo, quem in initio suae praedicationis expit. habuit. Matt. 5. in quo multis uirtutibus
beatitudinem pollicetur. Beati pauperes spiritu, Beati inquit, Beati misericordia
etc. quo loco paupertas, mansuetudo, temperantia, patientia, misericordia
iudicia, beata dicuntur ob eam causam, quia per actus harum uirtutum me
bur iustus aeternam beatitudinem, et maius, aut minus incrementum, u
exigit qualitas, et natura unius cuiusque uirtutis. quare in die iudicii Ma
cus. propter opera misericordia retribuet Deus iustis uitam aeternam. Veni
benedicti Patris mei, percipite regnum quod uobis paratum est ab origine Mo
Esuii etc. et deditis mihi manducare, et bibere, et deditis mihi bibere. Con
cia igitur sacris litteris docent, quae nihil amplius dari pro actibus aliam
uirtutum, quam pro solo charitatis actu uirtuore, contendunt atq. idcirco
firma fide tenendum est pro qualitate, ac natura unius cuiusque uirtutis
seu nobilior illa uirtus sit, seu minus nobilis si cetera sint paria ex
be charitatis maiorem, aut minorem gloriam in coelis futuram esse negat
in illud psal. 61. Tu reddes unicuique secundum opera sua. Appono uerba ex

eius

eius Commentario in 7^m psalmum poenitentialem in illa uerba audita fac mihi
 misericordiam tuam. In eo inquit quod secundum opera dicitur ipsa
 operum qualitas intelligitur ut uicis apparuerint bona opera cuius sit retri-
 butio gloriosa, q^o tanto peccatubus erit gloriosior retributio quanto fuerit
 qualitas operum excellentior aliter nulla inter merita ipsa, et opera intercederet
 inaequalitas & praeter ea, quae ex maiori, aut minori intentione caritatis profi-
 ciuntur. Hoc autem quam falsum sit, et ecclesiastica traditione contrarium mox dicemus.

Censura 7^a Propositionis.

Haec eadem propositio expressè a Conc^o Helensi sub Siricio Papa contra Iovinianum, eiusq^{ue}
 sectatores damnata fuit; Hic enim asserbat nullam esse inaequalitatem meritorum
 aequè bonum esse coniugium, ac uirginitatem tantum meriti apud Deum esse rerum
 temporalium portionem fieri, quibus est eadem pro xpo contemnere, atq^{ue} ijs sese
 uoluntaria paupertate abdicare totum hoc damnatur in illo Conc^o ubi in b^en-
 edicta dicitur in rescripto Episcoporum ad Siricum Papam in b^en^ed^o. Agredis ululatus est
 nullam uirginitatis gratiam, nullum caritatis ordinem reseruare, promiscua
 omnia uelle confundere, diuersorum gradus abrogare meritorum, et paupertatem
 quandam coelestium remunerationum inducere quasi xpo una sit palma quam
 tribuit, ac non plurimi abundant tituli praemiorum, et infra uire laudatur bona
 uxor, sed melius q^{uam} uirgo praefertur, et Siricus Papa epla ad ecclesiam Medio-
 lanensem eundem damnans Iovinianum uirgines definiat praeferendas esse coniu-
 gibus hoc ipsum antea definitum erat in Conc^o Gangren^{si} cap. q. Cartagin^{ensi} p^o cap. 3.
 sed latius sane rem persequitur Hieronymus lib. 2. aduersus Iovinianum, in quo
 multis sacrarum literarum testimonijs probat in aequalia futura aeterna beati-
 tudinis premia secundum inaequalitatem meritorum, eam uero meritorum inae-
 qualitatem non ex inaequali uoluntate intentione caritatis, sed multo magis

et inaequali perfectione uirtutum et operationum, petendam docet, quare melius
est, ac meritum magis acquirere, quam cibum tunc delicatam, uirginitatem
seruare, quam diuiciae uigilae, renunciare temporalibus, quam diuitijs inuen-
tere, praedicare, quam causas ecclesiae tractare, et sic de alijs, quod intelligitur
est per se loquendo, et ceteris paribus ex parte charitatis, obedientiae, et aliarum
circumstantiarum, et lib. contra Iulianum Idem Beatus Hieronymus longe
praestantius esse dicit, et deo gratiam renunciare temporalibus rebus per
uoluntariam paupertatem, quam eas retinere pro elemosinis faciendis,
eandem prorsus confirmat sententiam B. Aug. serm. 59. de verb. Domini,
ubi explicans qua ratione futura sit inaequalitas merces aeternae gloriae, seu
uitae aeternae, alio modo inquit ibi erit castitas coniugalis, alio modo ibi erit
integritas uirginalis, alio modo ibi erit fructus boni operis, alio modo ibi
erit corona passionis, et lib. de ^{Pa} uirginitate cap. 44. ait uirginitatem
sanctam praefendam esse in caelo castis nuptijs, sicut fructus centenus praefertur
tricens, et expresse loquitur quoad gloriam essentialem, et per se loquendo,
sive ceteris paribus, subdit, enim, apud obedientem praefertur uirgini minus
obedienti, quod intelligi non potest dictum esse propter gloriam accidentalem,
qua est laurea uirginitatis, illa enim nullatenus dabitur mulieri coniugatae,
sed intelligendum est de gloria essentialem, qua utiq. potest conuenire eor-
iptum tamquam certissimum, supponit B. Greg. lib. 19. Moral. cap. 21. alibi
dicens, quis ignoret esse boni operis meritum mortuum sepellire, et tamen
cuidam, qui ad sepellendum Patrem dimitta. poposcerat, dictum est, sine uer-
bis sepeliant mortuos suos, Tu autem uade, et annuncia regnum Dei
proponendum namq. erat obsequium eius ministerij officio praedicationis.
Huc spectat quod idem negotium in psal. 7. poenitent. scripsit circa illa uerba
audiam fac mihi mane misericordiam tuam, nimirum secundum diuersam

operu

operum: qualitatem videlicet fore glorie retributionem pro qualitate etiam ipsorum
 operum et non pro antea ratione tantum charitatis: ex qua fiunt: neq[ue] aliud tibi uluit
 Ambros. lib. 2. de uocat. gent. cap. 10. per laborem iniquorum operationum, per
 instantiam supplicationum pro operibus uisitat[ur] fieri incrementa meritorum.
 Sed iam sacrarum literarum testimonij cum Patre Basso agamus. In primis vir-
 ginitatem preferendam esse coniugio manifeste docet B. Paulus 1° Corint. 7°
 dicens qui a matrimonio iungit uirginem suam, benefacit, et qui non iungit
 melius facit. De renunciatione quoq[ue] et abdicatione reru[m] temporalium, quod
 sit quid perfectius quam possessio, et dominium illarum, patet Matt. 19. Si uis per-
 fectus esse uade, et uende omnia que habes, et da pauperibus, et habebis the-
 saurum in celo, et ueni sequere me. Et paulo post omnis, qui reliquerit domum
 uel fratrem, aut sororem propter nomen meum centuplum accipiet, et uitam
 aeternam possidebit. Ubi luce clarius constat renunciationem temporalium
 commendari tanquam opus perfectum, et super erogationis, ei[us] promitti pre-
 mium exuberans nomine centupli designatum, principaliter de opere predica-
 tionis quod sit maiori meriti de se, quam ciuiles causas tractare manifeste
 constat ex B. Paul. 1° Corint. 12. emulamini charismata meliora, neq[ue]
 multo post cap. 14. dicit emulamini spiritualia, magis autem ^upropheetis
 et paulo post. Volo autem uos omnes loqui linguis, magis autem propheetau-
 nam maior est, qui propheetat, quam qui loquitur linguis. Et in cap. 9°
 eiusdem Ep[istol]e dixerat se non fuisse missum ad baptizandum, sed ad euange-
 lizandum, quia ad aliquid melius, et excellentius, sed magis generaliter,
 probat quidam esse opera meliora, et magis meritoria apud Deum
 ex proprio genere, et obiecto, quam alia, que 1° ad Corint. 3. docet Ap[osto]lus
 super fundamentum xpi quidam edificare aurum, quidam argentum,
 alios lapides preciosos ubi de iustis sermonem euen, ac de iustis bene operan-

libus eandem dicitur, et tamen aperte dicitur magnum inter eorum merita
differens, non generis intentionem modo, sed conatum, sed generis varia genera
operationum, et eorum libum. Discrimen erit de varia intentione actus et
tabis non compararetur in aequalia merita metalli tam diversi, sed dicitur
quodam edificare aurum prestantius quam alij, et cum dicit alios aurum
argentum alios, alios lapides preciosos cui dabitur ^{erit} tam varijs metallorum
generibus diversa bonorum operum genera significare voluisse, quod
quodam sunt ex proprio genere prestantiora, et magis meritoria vita
etiam quam alia. Id ipsum innuunt idem Apostolus 2 ad Corinth. ii
cum ait. Ministri Christi sunt, et ego ut minus sapiens dico plus ego in la-
boribus plurimis in carceribus abundantius in plagis supra modum in mortibus
frequenter, ubi ex conditione, et qualitate operum, in quibus Christi causa
versatur fuerat suam sanctitatem, et merita commendat. Huc accedit quod idem
Paulus ad Rom. ix. Humano corpori ecclesiam comparat, quod licet varijs membris
natum sit unum habet perfectius alio secundum diversa munera ad quae ordina-
tur quamvis ea omnia eadem anima vivificentur. Ita inquit Paul. Multi
unum corpus sumus, singuli autem alter alterius membra diversa, scilicet
et omnia, magisve perfecta propter diversa virtutum officia, licet omnia eadem
charitate vivificentur. Ad hoc etiam facit illud 1^a ad Corinth. is. ubi eandem me-
torum imparitatem explicare videtur Apostolus, nec omnia inquit caro eadem
etiam, sed alia hominum, alia pecorum, alia iuliorum, alia piscium quasi dicitur
ut suapte natura, et conditione perfectior est una caro, quam alia, ita unum
etiam auctore studiose genus perfectius est, et magis meritorium alio ex proprie-
tatione, et non solum ex intentione charitatis operantis, et moventis alia
virtutis ad operandum. Huc spectat parabola seminis Evangelici, quod cum
dit in terram bonam, et attulit fructum aliud centesimum, aliud sepageimum

Matth. 13.

Matth. 13. Vbi per fructum centesimum premium virginitati debitum intelligitur,
 per sexagesimum gloria debita viduis, et continentibus, per viginti gloria
 debita coniugatis, ut exponit B. Hieronymus super Matth. et lib. 2. in Iovinianum
 Aug. de sacra virginit. cap. 44. quos alij Patres, et expolitores plurimum
 sequuntur. Est igitur contra unanimem sententiam Sanctorum Patrum, et contra
 definitionem Hebeni Concilij supra allati. Immo contra aperta sacramenta
 tribunia affirmare intrinseca opera virtutum a charitate imperata nullam aliam
 inaequalitatem intercedere ad effectum promovendi vite aeternae praeterea,
 quae ex maiori, vel minori charitatis intentione proficitur, atque ideo
 nullo modo ferendam videtur ea esse sententia, quae dicitur, quin potius pub.
 ecclesiae decreto non a primariis modis, et subsidijs Theologorum, sed ab universa
 Catholica Ecclesia esset eliminanda.

Censura 8. Propositionis.

Non erit quod multum in Euiis, et sequentibus propositionibus nobis immoremur, nam
 ex praecedentibus abunde, et notatis a nobis sunt, et confutata, sed illud specia-
 liter addendum videtur quod praeter aures audire perhorrescunt, nimirum non esse
 maiori gloria dignum mori pro Christo, quam dare potum ^{aque} frigidis pauperi, cete-
 ris pauperibus ex parte charitatis, qua actus elicitur, et qua movetur quis ad omnia
 opera, nec sanctiorem esse eum, qui potum ^{aque} se, et sua omnia ex charitate in Deum
 contulit, ut Euiis relationis in Deum cum se obtulit occasio mortem quam tubere
 non timebat subijt pro Christo nullo actu charitatis de novo elicto non inquam
 Euiis sanctiorem illo esse, qui cum pari intentione charitatis se, et sua omnia
 in Deum contulisset. Eadem occasione mortis oblata se abscondit. Interea vero
 uti praecedentis relationis, quae se, et sua omnia in Deum contulerat, potum
^{aque} frigidis pauperi ministravit, et certe si Euiis sententia vera est, uterque eorum

aque sanctus, ac beatus erit in coelo. Verum Catholicorum aures hanc tam
impiam propositionem audire exponere, maxime cum Ecclesiam videant
tam singulari affectione prosequi Martirum triumphales coronas tantis lau-
dibus extollere Martirum merita, neq. admirandum est eum Christus dicit
tantopere Martyres commendat Matt. 10. dicens, Omnis qui confitebitur me
coram hominibus, confitebor et ego eum coram Patre meo et Joan. 15. Maiorem
caritatem nemo habet.

Censura 9^a Propositionis.

Quae in 7^{am} Propositionem notavimus pro cuius etiam animadversione sufficienter
sancti Patres, et Concilia ibi adducta expresse damnant doctrinam huiusmodi
quod ad virginitatem attinet, et voluntariam paupertatem, et contra eam propo-
sitionem adducat sacra litterarum testimonia, quae iam retulimus, ut patet
ex Hieronymo in illo lib. 2. in Jovinianum saepe allatis, et alijs Patribus, quibus
consentient. Quod sess. 24. can. 10. definit in hunc modum, Si quis dixerit
non esse melius, ac beatius manere in virginitate, aut calibatu, quam con-
iungi: anathema sit, maiori ergo beatitudine, siue gloria esse
trahali secundum fidem Cone. Nid. digna est virginitas, quam coniugium
abq. adeo apertus est error oppositum docere, quod docet huius auctor, ut plu-
tus huius opus non sit.

Censura 10^a Propositionis.

Contra hanc propositionem satis, superq. dictum est in animadversione in tres punctis
si n. verum esset quod huius dicitur gloriam scilicet essentialem, quae per modum
mercedis, et stipendij iudicij in coelo dabitur pro bonis operibus solo actu intentionis
charitatis adaequata commensuranda esse quem actum iustus habuit in

tota vita, nulla priorum bonorum operum habita ratione efficiatur necessario, aut alia bona opera non fuisse meritoria incrementi gratiæ, et gloriæ essentialis, aut certe plurimam merita irremunerata manere, quod utriusque erroneum esse supra ostendimus. Novis igitur argumentis ad hanc propositionem evertendam opus non erit.

Undecima Propositio.

Salva fide sustineri potest quod non quilibet actus meritorius mereatur augmentum gratiæ. Ita Barus 2^a 2^a q. 24. ar. 6. dub. 2° conclus. 3^a et in relect. de augmento claritatis q. 3.

CENSURA.

Hanc propositionem Bart. Medina Dominicanus existimat esse contra fidem p. 2^a q. 52. ar. 3° in ult. et ultimi arg. vers. Propter hoc argumentum, et victoria relect. de augmento claritatis n. ii. ad med. ubi sic ait. quicquid sit de argumentis, et opinione novorum Theologorum nullo modo dubito de hac propositione, quia ex fide, et sacris litteris habemus aperte quod pro bonis actibus saltem ex gratia procedentibus habemus gloriam in celo. Sumel. p. 1^a part. q. 95. ar. 4° q. p. conclus. 8^a post observationem 2^{am} vers. quibus institutis pag. 656. col. 2. ad med. sic ait. Catholicos Theologos assueverunt eam propositionem esse contra fidem, et infra pag. 657. col. 2. initio ubi ait. Theologos ex familia d. Tho. progenitos dicere esse contra fidem, et inter eos recenset victoriam, Medinam, Penam, et toto maiorem postquam subiungit. Theologi omnes atque Catholici cuius ætatis id ipsum sentiunt. Deinde id probant ex Cone. Araucano, et Sid. Sed quoniam ea, quæ supra adduximus in censura præcedentium propositionum hanc esse erroneam a fortiori demonstrant cetera, quæ contra illam adduci possent prætermittam.

Ex Tomo 2.º Commentariorum in 2.^{am} 2.^e S. Roma
Prima Propositio.

Jure tranquillitatis Reipublice poterit potestas secularis clericos comprehendere et detinere. et infra. quod si in ecclesia non exeat possibilitas puniendi clericos, scienter ad tranquillitatem Reipublice secularis, tunc poterit invocare auxilium brachij secularis, quod si non invocaverit Respublica secularis poterit se mittere, et punire tales clericos. Ita Banes 2.^a 2.^a q. 67. ar. 9.º dub.^o 2.º con.

Propositio Secunda

Rex Hispanie habet privilegium a summo Pontifice, ut possit causas clericorum in sua Tribunalia interim advocare, quando aliquis etiam secularis conquisitur quod cum patitur a Judice ecclesiastico, quod vulgo dicitur Por via agravia y fuerla, tunc Judices seculares poterunt iudicare ex ipsa commissa Pontifici, ^{an} fiat vis, vel non, quae res multum reprimit Episcoporum vicariis ab insolentis. Est Bannes ibidem conclus. 6.^a nec ullo alio in loco quem vidimus has propositiones factenus retractavit.

Censura.

Quantum doctrinae, quae in his propositionibus continetur fauet Haereticis nostri temporis quantum detrahatur ecclesiae Jurisdictioni, et exemptioni ecclesiasticorum aperte constat ex multis, quae Belaminius contra Calvinum Brenanum, et alios Haereticos adducit tam p.^o controversia 5.^a li. 6. p.^o de clericis cap. 28. in editione vltima Ingolstadt.ⁱ ann. 1596. praesertim ex Cone. Caledonensi can. 9. Agateni 32. Carthaginenti. Vletano, et alijs, et ex decretis Summorum Pontificum Caij. Marcellini, et Gregorij, quae errorem contentum in illis Banes propositionibus perspicue refellunt.